

C207 – OND22

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

18 april 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de erkenning van de opleiding logistiek assistent in het buitengewoon onderwijs	1
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over leerlingen ouder dan 21 jaar in het buitengewoon onderwijs	2
Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de financiering van het volwassenenonderwijs	4
Vraag om uitleg van mevrouw Cathy Berx tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van het gelijkeonderwijskansendecreet en het verband tussen het gelijkeonderwijskansenbeleid en de ongekwalificeerde uitstroom	7
Vraag om uitleg van mevrouw Anne Marie Hoebeke tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de rol van het onderwijs in zelfmoordpreventie	13
Vraag om uitleg van mevrouw Anne Marie Hoebeke tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de mogelijke invoering van studieleningen bij de studiefinanciering in het hoger onderwijs	16
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de ongelijke vertegenwoordiging van meisjes en jongens in wetenschappelijke studierichtingen	17
Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het onevenwicht in de grensoverschrijdende mobiliteit van Vlaamse en Nederlandse studenten en leerlingen	20

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de erkenning van de opleiding logistiek assistent in het buitengewoon onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, deze problematiek kwam al meermaals aan bod in deze commissie. Mevrouw Heeren en de heer De Meyer hebben hier de voorbije maanden al een vraag om uitleg over gesteld. Daarbij hadden ze vooral de bedoeling om, zowel voor de leerlingen die binnen opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs de opleiding logistiek assistent volgen als voor de leerlingen die binnen het deeltijds beroepssecundair onderwijs de opleiding logistiek medewerker volgen, ervoor te zorgen dat ze meer kansen krijgen op de arbeidsmarkt door de erkenning en subsidiëring van hun kwalificatie in ziekenhuizen en verzorgingsinstellingen.

Mijnheer de minister, in het najaar van 2005 heeft mevrouw Heeren hierover een vraag om uitleg gesteld. In uw antwoord gaf u toen duidelijk aan dat u met de federale overheid overleg zou plegen in november 2005. Ik veronderstel dat het overleg al heeft plaatsgevonden en er al een weg werd afgelegd.

Mijnheer de minister, is een erkenning mogelijk voor de opleiding logistiek assistent en de opleiding logistiek medewerker? Wat is de stand van zaken? Zijn de overlegmomenten afgerond of zijn er nog gepland?

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, het grote probleem is de discriminatie met de mensen die vandaag deze opleiding volgen bij de VDAB. Er is niets zo frustrerend als naar school gaan en geen erkend diploma krijgen, terwijl mensen die na school een VDAB-opleiding volgen wel een erkend certificaat krijgen.

In het najaar hebt u aangekondigd dat een oplossing mogelijk was bij de begrotingsbesprekingen

van december 2005. Aangezien ik geen twee commissies gelijktijdig kan volgen, heb ik de bespreking toen moeten missen. Mijnheer de minister, we zijn half april. Allicht kunt u vandaag toch een positief antwoord geven aan alle studenten die vandaag in Vlaanderen de opleiding volgen in de scholen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, in dit dossier is weinig vooruitgang geboekt.

Mevrouw Heeren, op 25 oktober 2005 heb ik al geantwoord dat ik van mening ben dat – ook al gaat het om beroepsvereisten die haalbaar zijn voor veel mensen – het nuttig en noodzakelijk is een bescherming van de beroepstitel logistiek assistent te garanderen voor leerlingen uit het BSO, het DBSO en vooral het BuSO opleidingsvorm 3, opdat precies degenen die ervoor gestudeerd hebben in het beroep terechtkomen en niet zomaar kunnen worden verdrongen door wie geen opleiding ad hoc heeft gevolgd.

Precies dit argument inspireerde toenmalig federaal minister Colla in 1997 om via een ministerieel besluit degenen die de VDAB-opleiding hadden gevolgd daar ook het civiel effect van te laten genieten. We moeten dat civiel effect nu dringend uitbreiden tot wie ook via een onderwijsopleiding de vereiste kwalificaties heeft verworven.

Mijn medewerkers hebben intussen gepraat met hun collega's van federaal minister van Volksgezondheid Demotte. Zij vinden de door ons aangekaarte problematiek aanvaardbaar, maar ze vroegen om eerst overleg te organiseren met de politieke verantwoordelijken van het Franstalig onderwijs. Mijn medewerkers hebben dat overleg gevoerd, dat wil zeggen de problematiek toegelicht aan de kabinetschef van minister Arena. Zonder zich al expliciet uit te spreken, leek men ook daar de aangekaarte problematiek niet ongenegen. Men zou echter schriftelijk antwoorden, maar dat is nog niet gebeurd.

Mijn medewerkers brachten de thematiek ook ter sprake op een bijeenkomst van een werkgroep bij het Vlaams Instituut voor Vorming en Opleiding in de

Social Profit, afgekort VIVO, waar de afstemming van de onderwijsopleidingen op de regelgevende initiatieven van minister Demotte en op de arbeidsmarkt werd besproken. Het thema ligt ook daar op tafel, maar de gesprekspartners verkozen voorrang te geven aan de uitklaring van de thematiek verzorgende/zorgkundige.

Indien uit de interne sectorale besprekingen een lijst met kwalificaties binnen de social-profitsector voortkomt, is er goede hoop dat de logistiek assistent daarbij hoort. Dat zou al een grote stap zijn, zij het dan op Vlaams niveau. Dat is nog te weinig vooruitgang, maar het is wel de situatie. Ik zal er bij minister Arena op laten aandringen mij het schriftelijke antwoord te bezorgen, zodat ik daarmee naar minister Demotte kan stappen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, u neemt initiatieven om het probleem op te lossen, maar ik begrijp dat u afhankelijk bent van wat op het federale bestuursniveau gebeurt. Ik wil vragen om de problematiek niet los te laten en aan te dringen op een oplossing voor deze groep en niet enkel prioriteit te geven aan de zorgenden en zorgkundigen, maar ook aan deze groep jongeren die kwetsbaar is op de arbeidsmarkt. Ik denk dat het voor hen bijzonder belangrijk is dat het probleem wordt opgelost.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, niet alles behoort tot uw bevoegdheid en het is geen dossier van staatsbelang, maar het is wel belangrijk voor de kinderen die vandaag de opleiding volgen. Eerst was de deadline de begrotingsbespreking, maar het moet toch mogelijk zijn om voor 30 juni een fatsoenlijk antwoord te geven aan de mensen die vandaag de opleiding volgen. Er is niets zo frustrerend als een opleiding volgen en niet weten of men daarmee iets kan doen op de arbeidsmarkt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over leerlingen ouder dan 21 jaar in het buitengewoon onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, leerlingen uit het buitengewoon onderwijs worden geacht ten laatste op de leeftijd van 21 jaar de schoolloopbaan te beëindigen. Daarna worden ze tewerkgesteld of krijgen ze aangepaste opvang. Voor jongeren uit OV 1 en OV 2 lukt die tewerkstelling in een beschermde werkplaats of op de ruimere arbeidsmarkt vaak niet. De oplossing is dan vrij vaak dat de leerling een jaartje langer op school blijft, en er dus een extra inschrijving is. Als een leerling ouder is dan 21 jaar, moet voor een dergelijke verlenging van inschrijving een aanvraag worden ingediend bij de Commissie van Advies voor het Buitengewoon Onderwijs.

Soms echter worden er na dat jaar nog verlengingen aangevraagd, waardoor er nu – zo men me signaleert – zelfs sprake is van jongeren van 27 en ouder die samen met jongeren van 13 tot 21 jaar schoollopen. Men kan zich de vraag stellen of dit de meest gewenste oplossing is voor de jongeren in kwestie. Ik veronderstel dat dit niet het geval is, maar dat er geen andere mogelijkheid is. We moeten hier toch eens dieper over nadenken. Zoals we allemaal weten, is de opdracht van het buitengewoon onderwijs immers niet louter het opvangen van jongeren. Bovendien hebben deze jongeren ook het recht om zoveel mogelijk deel uit te maken van de arbeidsmarkt na het voltooien van hun schoolloopbaan.

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van deze situatie? Kunt u de problematiek schetsen aan de hand van cijfers van de Commissie van Advies voor het Buitengewoon Onderwijs? Ik heb wel enkele cijfers, maar die zijn zeer onvolledig. Vindt u het opportuun dat jongeren van 27 schoollopen samen met leerlingen die meer dan 10 jaar jonger zijn? Kunt u maatregelen nemen zodat deze jongeren na het beëindigen van hun schoolloopbaan een toekomstperspectief en meer kansen op tewerkstelling krijgen, inclusief in de beschermde werkplaatsen?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte leden, ik ben inderdaad op de hoogte en kan wat meer cijfers geven.

Leerlingen met een attest voor opleidingsvorm 1 en opleidingsvorm 2 kunnen na de leeftijd van 21 jaar voor het eerst of verder genieten van het buitengewoon secundair onderwijs, indien de Commissie van Advies voor het Buitengewoon Onderwijs, die per provincie ingericht is, terzake een gunstig advies verleent. Het gaat over personen die door een ongeval of ziekte in aanmerking kunnen komen voor een beroepsopleiding of training in compenserende vaardigheden in het buitengewoon secundair onderwijs – bijvoorbeeld mensen die op latere leeftijd blind worden – en over leerlingen van OV 1 en OV 2 waarvan blijkt dat de postschoolse opvangmogelijkheden, zowel qua huisvesting als qua tewerkstelling, ontoereikend zijn.

Ik kan u de cijfers geven inzake het aantal leerlingen van OV 1 en OV 2 die in de voorbije jaren via de CABO een verlenging van leerrecht hebben gekregen. Voor het schooljaar 2005-2006 ging het over 392 leerlingen voor OV 1 en 266 leerlingen voor OV 2. In 2004-2005 ging het over 335 leerlingen voor OV 1 – een stijging – en 267 leerlingen voor OV 2, ongeveer hetzelfde cijfer als voor dit schooljaar.

In 2003-2004 ging het over 349 leerlingen voor OV 1 en 251 leerlingen voor OV 2. In 2002-2003 ging het over 331 leerlingen voor OV 1 en 249 leerlingen voor OV 2. In 2002-2001 ging het over respectievelijk 289 en 233 leerlingen, in 2000-2001 over respectievelijk 244 en 243 leerlingen. Die aantallen schommelen dus, maar er is een tendens tot toename, zeker wat OV 1 betreft.

Het gaat hier niet alleen over leerlingen die wegens een gebrek aan postschoolse opvangmogelijkheden verlengd op de secundaire school voor buitengewoon onderwijs verblijven, maar ook over een aantal laatblinden die via de CABO werden toegelaten tot het buitengewoon secundair onderwijs.

Indien we deze laatste groep weglaten uit de cijfers, gaat het voor het schooljaar 2005-2006 dan over 302 leerlingen in OV 1, in plaats van over 392 leerlingen. In OV 2 blijft het aantal leerlingen gelijk, namelijk 266. Ook in dat geval merken we echter dat de aantallen elk jaar toenemen, zowel in OV 1 als in OV 2.

U vroeg of ik het opportuun vind dat jongeren tot 27 jaar of ouder samen met leerplichtige jongeren in

het buitengewoon onderwijs schoollopen. Voor de leerlingen van de opleidingsvormen 1 en 2 van het buitengewoon secundair onderwijs, waarvan blijkt dat de postschoolse opvangmogelijkheden ontoereikend zijn, neemt de subcommissie, die is opgericht in de schoot van elke commissie van advies, de bevoegdheid over van de CABO. De subcommissie is samengesteld uit vertegenwoordigers van de onderwijssector en vertegenwoordigers van de welzijnssector. Om de verlenging van het leerrecht voor leerlingen van OV 1 of OV 2 in het buitengewoon secundair onderwijs ouder dan 21 mogelijk te maken, vraagt de subcommissie bij een eerste verlenging één attest en bij een tweede of verdere verlenging twee attesten van een dagcentrum, een beschutte werkplaats, een bezigheidshome en dergelijke meer, waaruit blijkt dat die leerlingen nog geen plaats hebben in dat soort instellingen.

De attesten van de instellingen in kwestie waaruit blijkt dat geen gevolg kan worden gegeven aan de verzoeken tot plaatsing of tewerkstelling, moeten minder dan zes maanden oud zijn. Op basis daarvan kan de subcommissie oordelen of het aangewezen is om het leerrecht van deze leerlingen nog een schooljaar te verlengen. Daar uit het dossier duidelijk moet blijken dat er nog geen plaats is voor de leerlingen in de instellingen waar ze heen willen gaan na hun schoolloopbaan, en er in de subcommissie ook een vertegenwoordiging aanwezig is van de welzijnssector, vind ik dat het verantwoord is dat de leerlingen waarvoor geen plaats is in welzijnsinstellingen, verder naar school kunnen gaan. Dit is opportuun opdat de op school aangeleerde vaardigheden, die noodzakelijk zijn voor het verdere leven en/of voor de tewerkstelling, niet verloren zouden gaan.

Desalniettemin kan en mag het niet de bedoeling zijn dat deze jongeren zomaar in het onderwijs blijven. Jongeren uit OV 2 worden voorbereid op een tewerkstelling in de beschermde tewerkstelling. U weet dat sinds 1 april minister Van Brempt bevoegd is voor de beschutte tewerkstelling, die daarmee bij de sociale economie werd gevoegd. Zelf werd ik bevoegd voor de actoren die zijn gespecialiseerd in de toeleiding van personen met een handicap naar de reguliere arbeidsmarkt.

Binnen de VDAB werkt men verder aan de integratie van deze actoren in de werking van de VDAB. Daaraan gekoppeld zullen nieuwe procedures worden uitgewerkt voor het indiceren van de werkzoekende persoon met een arbeidshandicap en zijn specifieke ondersteuningsnoden op het vlak van werk. Ik wil

dan ook verder onderzoeken in welke mate de samenstelling van de commissie die beslist over de verdere verlenging, moet worden aangepast aan deze nieuwe situatie van bevoegdheden.

U vroeg me of ik maatregelen kan nemen opdat deze jongeren na het beëindigen van hun schoolloopbaan een toekomstperspectief en meer kansen op tewerkstelling kunnen krijgen. Voor de scholen die opleidingsvorm 2 aanbieden, en waar beschutte tewerkstelling de doelstelling is, zal ik de onderwijsinspectie vragen om bij de reguliere doorlichting van deze scholen na te gaan of de leerlingen in kwestie, en hun ouders, tijdig worden voorbereid op de overgang naar tewerkstelling en of er voor deze leerlingen in stages wordt voorzien. Het inrichten van stages is mijns inziens een van de beste manieren om de overgang van de schoolse situatie naar de tewerkstelling mogelijk te maken. Dit moet dus voor alle leerlingen van opleidingsvorm 2 worden nagestreefd.

Tevens moet worden onderzocht, in de zoektocht naar antwoorden op verschillende inactiviteitsvallen, in welke mate deze jongeren een vlotte overgang kunnen maken van de school naar het statuut van werkzoekende, op welke wijze de overgang van begeleiding door de school naar trajectbegeleiding naar werk mogelijk kan worden gemaakt, zonder dat ze vervallen in langdurige inactiviteit. Ik ben van plan daarover te overleggen met minister Van Brempt.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Wordt de groep van 26- en 27-jarigen ook systematisch groter? Ik weet niet of u die gegevens hebt. Gaat het slechts over een enkeling af en toe?

Minister Frank Vandenbroucke: Dat weet ik eerlijk gezegd niet. Als u dat wilt, zal ik dat laten bekijken.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Het is niet zo belangrijk, maar er is dan toch wel sprake van een groot leeftijdsverschil, en het interesseert me te weten hoe groot die groep is. Ik zal daar later een schriftelijke vraag over stellen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jef Tavernier tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de financiering van het volwassenenonderwijs

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, we worden al een tijdje geconfronteerd met besparingen in het volwassenenonderwijs. Die hebben her en der tot tandengknars geleid. Studenten zijn er soms het slachtoffer van geweest, en scholen die een sterke groei van studenten kenden, hebben daardoor veel te weinig middelen en mogelijkheden gekregen.

Er werd gesteld dat dit er nu eenmaal bij moest worden genomen, in het vooruitzicht van het decreet dat dit volwassenenonderwijs zou hervormen en vooral verbeteren. Het zou de bedoeling zijn de middelen die er zijn voor dat volwassenenonderwijs, efficiënter aan te wenden. Ondertussen is het decreet er echter nog niet. De oude toestand blijft behouden, ondanks alle verklaringen van regeringszijde dat er aandacht moet zijn voor permanente vorming. Die verklaringen kwamen ook van u, als minister van Onderwijs én als minister van Werk. Er moest aandacht zijn voor kansarmen, voor mensen die geen diploma hebben behaald en dus een tweede kans moeten krijgen, zo luidde het. Ook de mogelijkheid voor nieuwkomers om Nederlands te leren, heette een topprioriteit van deze regering te zijn.

Het volwassenenonderwijs is dus nog niet hervormd, tenzij er hier de volgende weken en maanden plots van ons een inspanning zou worden gevraagd, mevrouw de voorzitter. Ik ben daar altijd toe bereid, als het een goede hervorming is, maar ik vrees dat dit er niet van komt. Ik vrees dus dat die scholen met hetzelfde probleem zullen worden geconfronteerd als dit schooljaar, namelijk met het feit dat er werd bespaard. Voor zover ik weet, is er nog niets aangekondigd over de financiering van dit volwassenenonderwijs voor volgend schooljaar. Dit leidt tot een toenemende onrust binnen de sector. Het doet ook ernstige vragen rijzen bij ons als parlementsleden over wat er het volgende schooljaar zal gebeuren.

Er is natuurlijk nog de kans om, bij de bespreking van de begrotingswijziging en het waarschijnlijk daaraan gekoppelde programmadecreet, een en ander recht te zetten. Voor die scholen komt dat echter stil-

aan rijkelijk laat. Voor hen is een extraatje natuurlijk steeds meegenomen. Het is nu bijna eind april. Ze vragen zich af wat er zal gebeuren. Waarschijnlijk zullen een aantal scholen die met succes opleidingen in het volwassenenonderwijs aanbieden, op de rem moeten staan, ook voor de inschrijvingen. Ze zouden immers geen bijkomend geld krijgen, en dat niet voor één, maar voor twee schooljaren.

Mijnheer de minister, wat is de stand van zaken? Wat kunnen die scholen en die volwassenen verwachten? Wat kan het parlement verwachten?

De voorzitter: Minister Vandembroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandembroucke: Mevrouw de voorzitter, mijnheer Tavernier, ik zal niet ingaan op het element van het Nederlands als tweede taal. Dat lijkt me overbodig, daar ik, zoals u weet, een tijdje geleden van de regering heel wat extra geld heb gekregen voor NT2. De centra voor basiseducatie zijn daar erg tevreden mee. Ik zal me dus beperken tot uw betoog over het volwassenenonderwijs.

U hebt gelijk dat er een regeling moet worden uitgewerkt voor de omkadering van de centra voor volwassenenonderwijs voor het schooljaar 2006-2007. De organieke regeling voor de financiering van de centra voor volwassenenonderwijs, die is opgenomen in artikel 48 van het decreet van 2 maart 1999, werd in het programmadecreet van december 2004 vervangen door een tijdelijke maatregel. Deze overgangsmaatregel, die een besparing doorvoerde met betrekking tot de financiering van het volwassenenonderwijs, houdt op van kracht te zijn op 31 augustus 2006.

Daar de implementatie van het nieuwe decreet betreffende het volwassenenonderwijs pas wordt vooropgesteld voor 1 september 2007, moet er nogmaals een overgangsmaatregel worden bepaald.

Ik wil eerst wat uitleg verschaffen bij het uitstel van de implementatie van het nieuwe decreet betreffende het volwassenenonderwijs, tot 1 september 2007. In mei 2005 werd de conceptnota 'Nieuw decreet op het Volwassenenonderwijs' gelanceerd. Het was vervolgens de bedoeling om voor het einde van 2005 op politiek niveau te onderhandelen over het decreet, om zo een implementatie op 1 september 2006 mogelijk te maken. Deze datum werd niet gehaald, om verschillende redenen. Zo is het decreet betreffende

het volwassenenonderwijs een niveaudecreet, dat alle aspecten omvat van dit onderwijstype: instellingen, financiering, onderwijsaanbod, toelatingsvoorwaarden, certificering, personeel, kwaliteitszorg, enzovoort. Het vertalen van de beleidsvisie, zoals verwoord in de conceptnota, naar een decretale tekst bleek bijzonder complex te zijn. Heel wat regelgeving vergde verder onderzoek en toetsing aan andere onderwijsdecreten.

Bovendien betreft het een niveaudecreet dat twee onderwijssectoren omvat, namelijk de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs. De voornoemde aspecten moeten dan ook tweemaal worden uitgewerkt en uitgeschreven, daar beide instellingen wat de meeste aspecten betreft een andere organisatiewijze kennen.

Van bij het begin werd de opmaak van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs afhankelijk gemaakt van het verloop van andere dossiers, zoals het decreet betreffende de lerarenopleiding en de ontwikkelingen met betrekking tot het tertiair onderwijs en de kwalificatiestructuur. Aanvankelijk werd getracht dit af te stemmen op het verloop van deze dossiers, wat de opmaak van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs eveneens in aanzienlijke mate vertraagde.

Om die redenen, en vanuit de wetenschap dat een dergelijk omvangrijk niveaudecreet lange onderhandelingen zou vergen, werd begin december 2005 beslist de implementatie uit te stellen tot 1 september 2007.

Tijdens de begrotingscontrole 2006 werd het maximale groeipercentage met betrekking tot de omkadering van de centra voor volwassenenonderwijs voor 2006-2007 vastgelegd op 5,2 procent. U zult het met me eens zijn wanneer ik zeg dat dit een fiks bedrag is. De nieuwe overgangsmaatregel met betrekking tot de financiering van de centra voor volwassenenonderwijs voor het schooljaar 2006-2007 zal dus geen besparing inschrijven, maar wel een groei met 5,2 procent. Concreet betekent deze groei enerzijds een groei met 5,2 procent van het aantal toe te kennen lestijden op sectorniveau en een groei met 5,2 procent van de puntenenveloppe voor bestuurs- en ondersteunend personeel. Het volume aan toegekende ambten bestuurs- en ondersteunend personeel stijgt echter niet in vergelijking met de toekenning voor 2005-2006, en dit in afwachting van een nieuwe regeling.

Er is immers sprake van twee bronnen voor de financiering van het bestuurs- en ondersteunend personeel: een puntenenveloppe, die weliswaar geen omvangrijke bron is, en de toegekende ambten. Bij de enveloppe laten we een groei van 5,2 percent toe. Bij de toegekende ambten bevriezen we het volume.

Voor de verdeling van het bijkomende aantal toe te kennen lestijden onder de centra voor volwassenenonderwijs werd een verdelingsmechanisme uitgewerkt door mijn medewerkers in kabinet en administratie. In het totaal gaat het om 187.288,6 lestijden. Deze verdeling is gebaseerd op drie uitgangspunten. Aan elk centrum wordt als basispakket het lestijdenpakket voor het schooljaar 2005-2006 toegekend. We vertrekken dus van wat was. Aan de centra die een stijging kennen in het aantal lesuren cursist van de referentieperiode 2004-2005 ten opzichte van de referentieperiode 2003-2004, wordt een bijkomend pakket aan lestijden toegekend in verhouding tot deze stijging. Ik wil dus onderstrepen dat we kijken naar dat aantal lesuren cursist.

Het totaal van deze stijging bedraagt minder dan het totale aantal bijkomend toe te kennen lestijden voor 2006-2007. Dat totaal van 187.000 lestijden is dus meer dan wat ik in een tweede oefening verdeel. De resterende lestijden worden verdeeld onder alle centra, dus zowel de centra die dalen of gelijk blijven als de centra die stijgen, en dat in verhouding tot het aantal lesuren cursist van de referentieperiode 2004-2005. Dit betekent dus dat iedereen wat extra zuurstof krijgt. Deze verdelingswijze laat toe dat er aan alle centra een stijging van het lestijdenpakket ten opzichte van het schooljaar 2005-2006 zal worden toegekend.

De organieke regeling voor de financiering van de centra voor volwassenenonderwijs, zoals opgenomen in het decreet van 2 maart 1999, was gebaseerd op een historisch forfait of waarborgregeling. Deze waarborgregeling heeft geleid tot een vertekening van de toegekende lestijdenpakketten. Zo zijn er centra voor volwassenenonderwijs die een stijging kennen van het aantal gerealiseerde lesuren cursist, maar een daling van het toegekende lestijdenpakket. Dat ligt aan die waarborgregeling. Dit is een bijzonder ingewikkelde kwestie, wat op zich al een probleem is.

De nieuwe overgangsmaatregel houdt rekening met de stijging van het aantal lesuren cursist en houdt op die manier ook rekening met de realiteit in de centra. In het nieuwe decreet betreffende het volwasse-

nenonderwijs zal een financieringssysteem worden opgenomen dat voorziet in een geleidelijke afbouw van die waarborgregeling. De centra voor volwassenenonderwijs moeten dan ook goed begrijpen dat de overgangsmaatregel een kwaliteitsvolle werking tijdens het schooljaar 2006-2007 wil realiseren, maar geen opbouw van een nieuw historisch forfait kan betekenen. Ik vertrek dus eigenlijk wel van wat is verworven, en iedereen krijgt er minstens een beetje bij, maar ik wil niet gaan naar een nieuw mechanisme van waarborg of historisch forfait.

De regeling voor de omkadering van de centra voor volwassenenonderwijs 2006-2007 zal worden opgenomen in het programmadecreet betreffende de budgetcontrole, dat momenteel in voorbereiding is. Het net geschetste voorstel van overgangsmaatregel werd reeds overgemaakt aan de inrichtende machten en zal op korte termijn met hen worden besproken.

Ik had dit nog niet publiek gemaakt, dus u bent de eerste die het onder de aandacht brengt.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik meen eruit op te maken dat de timing van mijn vraag vrij goed is.

De scholen vragen zich inderdaad af wat ze kunnen verwachten. De meeste bereiden toch wel enkele maanden op voorhand het volgende schooljaar voor. Dit komt dus niets te vroeg.

Ik heb er momenteel geen zicht op, maar als wordt gekeken naar het aantal cursisten en het aantal lesuren voor die cursisten, dan veronderstel ik dat het gaat over ongeveer dezelfde toename. Ik ben het ermee eens dat, budgettair gezien, die 5,2 percent niet weinig is. Er moet natuurlijk rekening worden gehouden met de besparingen van vorig jaar. We moeten dit echter ook kunnen afwegen tegen de stijging van de behoeften. Als de behoeften met slechts 3 percent zijn gestegen, dan is die 5,2 percent een compensatie. Ik vrees echter dat de behoeften veeleer met meer dan 5 percent zijn gestegen.

Het is belangrijk dat de scholen hiervan zo snel mogelijk op de hoogte zouden worden gebracht. Ook het parlement moet zeer binnenkort de technische uitwerking ervan, met alle technische elementen die erbij horen, kunnen krijgen, om deze zaak te kunnen beoordelen en bespreken. Ik veronderstel immers dat

een aantal van die regelingen in het programmadecreet zullen worden opgenomen. Zonder dat er wordt vooruitgelopen op beslissingen van het parlement, moeten de scholen ook weten in welke richting dit gaat.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Een van de problematische elementen bij de financiering van het volwassenenonderwijs is natuurlijk het inschrijvingsgeld. Mijnheer de minister, ik weet niet of u daar nu al op kunt antwoorden, maar bent u van plan terzake iets te doen? De werkingsmiddelen van die scholen bestaan immers volledig uit het inschrijvingsgeld dat ze ontvangen. In het verleden is er al heel vaak een debat geweest terzake.

Er zijn een aantal categorieën die worden vrijgesteld. Ik heb geen behoefte om daaraan te raken. Anderzijds is het zo dat Nederlanders massaal een beroep doen op het Belgische volwassenenonderwijs, daar dit voor hen erg goedkoop is. Ik wil niet pejoratief zijn tegenover hen, maar de realiteit is dat de kostprijs voor eenzelfde cursus één tiende bedraagt van die in Nederland. Ik heb het voorbeeld van mijn eigen partner al meermaals aangehaald. Het is onverantwoord dat iemand een dergelijke opleiding kan volgen voor enkele honderden euro's per jaar.

Ik wil geen administratief systeem met clauses over belastingaangiftes en dergelijke, maar het lijkt me dat er toch iets moet gebeuren in dat volwassenenonderwijs, zonder dat volwassenen de mogelijkheid ontzegd krijgen om op een goede wijze en nog steeds vrij goedkoop dat soort onderwijs te volgen.

De voorzitter: Minister Vandembroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandembroucke: Ik ken die stellingen en het probleem, maar wil daar zeker niet zomaar onvoorbereid op antwoorden.

Wat de timing betreft, de dienstbrieven waarin de omkadering voor het volgende schooljaar wordt bekendgemaakt aan de centra, worden jaarlijks gestuurd rond 15 juni. Ook dit jaar zou dat normaliter moeten lukken. De inrichtende machten zijn ingelicht, maar er is nog geen formeel overleg geweest. We moeten dus op korte termijn met hen rond de tafel zitten over die kwestie. Na dat overleg zullen de centra reeds worden ingelicht over de berekenings-

wijze van de omkadering voor het schooljaar 2006-2007. De precieze cijfers die u vraagt, kan ik hier niet uit het hoofd geven. Ik heb er echter geen probleem mee om daar nog eens op terug te komen, wanneer ik dat helemaal in kaart heb gebracht.

Het decreet inzake de begrotingscontrole is gepland voor eind mei.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Cathy Berx tot de heer Frank Vandembroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van het gelijkeonderwijskansendecreet en het verband tussen het gelijkeonderwijskansenbeleid en de ongekwalificeerde uitstroom

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, op 16 maart jongstleden bespraken we de Onderwijs Spiegel van de Vlaamse onderwijsinspectie. Die was dit jaar volledig gewijd aan gelijke onderwijskansen. U reageerde zeer positief op de resultaten van die doorlichting. Ik citeer u: 'Over het algemeen geven de rapporten een gunstig beeld van de wijze waarop het GOK-decreet in de scholen uitvoering kreeg en van de wijze waarop de GOK-middelen werden besteed. De scholen hebben de opdrachten die ze met het decreet kregen, over het algemeen goed uitgevoerd en met de extra uren werden zinvolle activiteiten en projecten ontwikkeld om de gelijke kansen van de doelgroep leerlingen te bevorderen.'

Het is allerm minst mijn bedoeling om de inspanningen en verdiensten van de meerderheid van de scholen, die zestien buiten beschouwing latend, in vraag te stellen. Zij hebben inderdaad grote inspanningen geleverd. De vraag rijst of het inspectieverslag en de andere onderzoeksrapporten volstaan om de getrokken conclusies te onderbouwen. De inspectie zegt heel expliciet dat er nood is aan meer en diepgaander onderzoek.

De evaluatie lijkt veeleer een deel van een cirkelredenering. Men zegt dat een school een positief resultaat

heeft, maar uit de resultaten van de doelgroepopleerlingen blijkt niet zozeer dat door het GOK-decreet de leerlingen een beter resultaat boeken dan voordien. Eigenlijk gaat de evaluatie over de mate waarin scholen goed omgingen met managementtools. Men gaat na of scholen de beginsituatie goed hebben geanalyseerd, doelstellingen hebben geformuleerd en de juiste thema's voor verbeteracties hebben gekozen. Eigenlijk zouden we er de vraag aan toe moeten voegen of ze ook goed hebben geëvalueerd en bijgestuurd. Men onderzoekt eigenlijk veeleer het beleidsvoerend vermogen van scholen en minder de effecten van het GOK-beleid op de leerresultaten van de leerlingen.

Zo werd niet onderzocht of de toegekende GOK-uren steeds in verhouding stonden tot de problematiek van de school. Er is wel aandacht besteed aan de complexiteit en de dichtheid – de mate waarin in een school meer of minder GOK-indicatoren voorkwamen –, maar echt grondig werd het niet bestudeerd. Er werd wel een discussie geopend over versplintering en bundeling van GOK-middelen. Terwijl het onderwijsinspectieverslag verwijst naar een maximumgrens, want het gaat veeleer over beleidsvoerend vermogen dan over het inzetten van middelen, pleiten de heer Van Petegem en de heer Verhoeven voor een minimumdrempel. Zij stellen dat er geen versplintering mag zijn en de middelen moeten worden ingezet voor de scholen met grote problemen.

Evenmin werd gepeild naar de verdere en echte effecten van het GOK-beleid. Dat is des te klemmender, nu recent bekend raakte dat de ongekwalificeerde uitstroom niet is gedaald, maar gestegen tot 12,2 procent van de jongeren tussen 18 en 24 jaar in 2005, terwijl er de voorbije 5 jaar een stabilisatie was rond 10 procent.

Ook in het Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid werden heel wat artikelen gewijd aan gelijke onderwijskansen. Mevrouw Desmedt stelt vast dat er amper onderzoek is naar de effecten op kansarme leerlingen van de strategieën op school- en klasniveau, waarvan men verwacht dat ze kunnen bijdragen tot meer gelijke kansen en meer gelijke behandeling op school. Er wordt ook niet nagegaan of de maatregelen uit het GOK-decreet echt de meest kansarme leerlingen ten goede komen en de middelen er effectief toe leiden dat de leerlingen de kansen grijpen en kunnen grijpen.

Ook werd niet ingegaan op de mogelijke perverse effecten van een aantal GOK-indicatoren. Bij het

verschil tussen de GOK-indicatoren voor het basisonderwijs eerste graad enerzijds en tweede en derde graad anderzijds kunnen een aantal perverse effecten opduiken. Zo hebben scholen er allerm minst belang bij om te waken over en te werken aan de studievoortgang in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs. Als ze dat doen, kan dat leiden tot een verlies van GOK-ondersteuning. Omgekeerd hebben scholen er in zekere zin belang bij dat er enige schoolachterstand ontstaat in de tweede en derde graad. Ik weet wel dat scholen geen leerlingen zullen tegenhouden met het oog op meer GOK-middelen, maar scholen die heel veel inspanningen leveren op het vlak van leerzorg en studievoortgang van leerlingen, zien het omgekeerde effect en krijgen minder GOK-uren. Dat is voor een groot deel te verklaren door het feit dat geen rekening wordt gehouden met overgangen op basis van leeftijd. Het is nog altijd mogelijk om van het vierde of vijfde jaar basisonderwijs naar 1B van het secundair onderwijs te gaan. Dat wordt niet verrekend bij de GOK-indicatoren. Uitgerekend het niet doorstromen, zeker in de tweede en derde graad, is een belangrijke verklaring voor de ongekwalificeerde uitstroom, of beter: een snelle doorstroom zou een wapen kunnen zijn tegen ongekwalificeerde uitstroom.

Mijnheer de minister, kunt u al een verband vermoeden of zou er een verband zijn tussen de manier waarop de GOK-middelen nu ingezet worden en de verhoogde ongekwalificeerde uitstroom? Ik zou de vraag eigenlijk beter omkeren: zouden we niet moeten nakijken of de ongekwalificeerde uitstroom kan worden verminderd door een goede inzet van GOK-middelen? Zou een daling van de ongekwalificeerde uitstroom niet een effect moeten zijn van het GOK-beleid?

Hoe zullen in de toekomst ook op andere vlakken de eigenlijke effecten van het GOK-beleid op de leerresultaten van de leerlingen, als verdere verfijning van de evaluatie, door de onderwijsinspectie onderzocht worden? Men moet niet alleen onderzoeken of het beleidsvoerend vermogen van scholen goed is, maar ook wat op het terrein de effecten van het GOK-beleid zijn voor de leerlingen, in het bijzonder voor de leerlingen die we als kansengroepen bestempelen.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, het lijkt een schijnbare paradox dat de ongekwalificeerde uitstroom toeneemt, van

10 naar 12,5 percent, terwijl heel veel inspanningen gedaan worden met betrekking tot GOK-middelen en de omkadering van leerlingen. Net nu is er een grotere ongekwalificeerde uitstroom. Mijnheer de minister, zou het kunnen dat voor de leerlingen die zonder diploma zijn uitgestroomd, de inspanning te laat kwam? Of is er een structureel probleem?

De voorzitter: Minister Vandembroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandembroucke: Mevrouw Berx, u hebt in uw betoog twee dingen gezegd waar ik het nogal mee eens ben, maar ik vind dat u dat probeert te staven aan de hand van materiaal waarmee u dat eigenlijk niet of nog niet kunt staven.

Ik ben het ermee eens dat we moeten opletten dat we bij het evalueren van ons onderwijsbestel niet in cirkelredeneringen terechtkomen. Ik geef een voorbeeld. We geloven dat proces a een goed proces is, waarna we nagaan of proces a overall getrouw wordt opgevolgd. Als dat gebeurt, zijn we tevreden. We moeten ons blijven afvragen of dat proces a wel de gewenste resultaten b geeft. Dat veronderstelt aandacht voor resultaten, voor effecten. Ik heb binnen het departement, tijdens interne vergaderingen, al dikwijls uitgelegd dat we moeten opletten voor cirkelredeneringen, door louter naar procesmatige analyses te kijken.

Naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer Laurys heb ik bekendgemaakt dat de cijfers over de ongekwalificeerde uitstroom het voorbije jaar eigenlijk ongunstig geëvolueerd zijn. Dat moet ons hoeden voor elke vorm van zelfgenoegzaamheid. Het is inteendeel een aanduiding van een probleem.

Mevrouw Berx, ik denk dat het niet juist is dat u dat zou staven aan de hand van de Onderwijsspiegel. Ik vind niet dat de kritiek kan worden gemaakt dat de inspectie een cirkelredenering hanteert. Het is belangrijk dat we de opdracht van de inspectie, die onder meer heeft geleid tot dit rapport, nog eens situeren binnen de juiste context. De opdracht ligt decretaal vast. Het is aan de inspectie om na 3 jaar na te gaan in hoeverre de specifieke middelen in het kader van het GOK-decreet efficiënt besteed werden door de zogenaamde GOK-scholen. Ik wil onderstrepen dat het uitgangspunt de vraag is naar de effecten op leerlingenniveau, zoals decretaal vastgelegd. De methode die de inspectie gebruikt, wordt ook uitgelegd op de bladzijden 30 tot 33 van de Onderwijsspiegel.

Vanuit de focus op de effecten werd, bij het ontbreken van effecten op leerlingenniveau, gezocht naar verklarende variabelen. De aangehaalde knelpunten op managementniveau zijn een verklaring voor het gemis aan effecten, niet omgekeerd. Het is niet zo dat de inspectie vertrokken is van een managementgerichte aanpak of van een louter procesmatige aanpak.

De vaststelling dat de beleidskrachtige scholen goed scoren op effecten op de drie niveaus – school, leerkrachten en leerlingen – heeft bijgevolg louter het statuut van een krachtige indicator, een sterke aanwijzing over de impact van beleidskracht op de te bereiken effecten. De implicatie dat beleidskracht automatisch leidt tot een goed gelijkheidsbeleid is een te vergaande conclusie, die niet uit de GOK-controle van de inspectie kan worden afgeleid.

De aanpak van de inspectie kijkt niet alleen naar het management en het procesmatige. Het is ook niet juist dat, hoewel in het rapport staat dat er volgens de inspectie een sterke aanwijzing is dat die aanpak belangrijk is, wordt gesteld dat onomstotelijk wordt bewezen dat het in de toekomst volstaat om alleen te kijken naar de managementmatige aanpak. Dat heeft de inspectie absoluut niet gezegd.

De focus van de inspectie omvat niet exclusief de effectieve beleidscyclus. De inspectie is vertrokken van de resultaten zoals voorgelegd door de scholen en niet van de beleidscyclus. Ik wil er ook op wijzen dat de inspectie wel degelijk is vertrokken van de lokale problematiek van de school, in verhouding tot de toegekende GOK-middelen. De inspectie heeft voor elke school op voorhand een risicoprofiel opgemaakt op basis van de soort en het aantal GOK-leerlingen. Tijdens de controle heeft de inspectie maximaal de context en de input van de scholen in rekening gebracht.

Ik wil ook nog een andere bedenking maken over de betekenis van de GOK-indicatoren. De GOK-indicatoren zijn een maat om aan te geven in welke mate de kans bestaat dat er inderdaad schoolse problemen zijn. Het gaat enkel om een kans. Het is best mogelijk dat leerling a aan de indicatoren beantwoordt – de thuistaal is bijvoorbeeld niet het Nederlands of de leerling is in het bezit van een B- of C-attest –, maar dat impliceert nog niet dat deze leerling op school problemen heeft of voor de school een probleem- of zorgleerling is. Het zou kunnen dat die leerling ondertussen in een goede richting zit en zich herpakt.

In een school kunnen er ook leerlingen zijn die niet aan de GOK-indicatoren beantwoorden, maar toch probleemleerlingen zijn. Ze kunnen worden ervaren als een probleemleerling op het moment dat ze nog met een A-attest in een klas zitten, maar in de aanloop zijn naar een B- of C-attest.

Met de GOK-indicatoren genereert de school een urenpakket dat kan worden beschouwd als maat voor de kans dat deze school met een grotere of kleinere groep leerlingen wordt geconfronteerd die extra zorg behoeven. Aangezien het hier om een kans gaat, gaat de overheid ervan uit dat deze uren niet rechtstreeks moeten terugvloeien naar de leerlingen die de uren gegenereerd hebben. De uren zijn er voor de school, niet alleen om remediërend en curatief te werken ten aanzien van de leerlingen die de uren gegenereerd hebben, maar ook ten aanzien van leerlingen die deze uren niet zelf hebben gegenereerd, maar misschien wel nood hebben aan extra ondersteuning.

Onder meer met het GOK-decreet moeten we een beleid op gang trekken waarbij ongekwalificeerde uitstroom van alle leerlingen wordt teruggedrongen en dus niet uitsluitend van die leerlingen die de indicator genereren. Ik denk dat we de prestaties van de minst presterende leerlingen moeten opvoeren en de kloof tussen de minst en de best presterende leerlingen moeten dichten. Het GOK-decreet is een hefboom om in alle scholen ten aanzien van alle leerlingen een zorgbeleid te ontwikkelen, met focus op de prestatie, vooral bij die leerlingen die er meer nood aan hebben. Ik zeg dit om te onderstrepen hoe complex de situatie is.

Mevrouw Berx, ik wil eerst herhalen wat u ook zelf hebt gezegd. Als de inspectie zegt dat we, over het algemeen, er mogen van uitgaan dat de GOK-middelen en het GOK-beleid toch wel een effect hebben gehad op de betrokken GOK-leerlingen en indirect ook op de andere leerlingen, moeten we dat niet in twijfel trekken.

Een grondig onderzoek naar het werkelijke verband tussen leerlingen die ongekwalificeerd uitstromen en de GOK-middelen is zeer complex en gaat de opdracht van de inspectie te buiten. Als we dat willen onderzoeken, moeten we een heel ander onderzoeksconcept opzetten.

De ongekwalificeerde uitstroom is inderdaad gestegen en dat is zorgwekkend. Maar het gaat over een enquête bij mensen tussen 18 en 24 jaar. Het is om te

beginnen een enquête, maar bovendien gaat het over een groep die voor een groot deel nooit voorwerp is geweest van het GOK-beleid.

We zouden misschien kunnen zeggen dat alles wat in Vlaanderen gebeurd is, van onderwijsvoorrrangsbeleid over zorgverbreding naar GOK, niet heeft kunnen verhinderen dat in de enquête nu plots een stijging is waar te nemen. We zouden er dan wel ook aan toe moeten voegen dat er de voorbije jaren ook dalingen zijn geweest.

Ik heb erover nagedacht of het mogelijk is om een onderzoeksconcept te formuleren, maar het is echt heel moeilijk om niet louter te kijken naar de betekenis van de GOK-uren en het GOK-beleid in een school in het algemeen en naar de invloed op de algemene prestaties, maar ook te kijken naar de invloed op de ongekwalificeerde uitstroom uit die scholen. Dat is bijzonder complex. Idealiter zou een soort experimenteel design opgezet moeten worden, maar ik denk dat dat deontologisch moeilijk ligt. De maatregelen waarover we praten, hebben geen effect op heel korte termijn. We moeten maatregelen nemen waarvan we stelselmatig vaststellen dat ze een gunstig effect hebben, maar we zullen ze pas na verloop van lange tijd met enige zekerheid voor waar kunnen houden. We moeten dus zorgen voor opvolging op lange termijn.

Mevrouw Berx, ik heb al gezegd dat ik er sympathie voor heb om de klemtoon op effecten en resultaat te leggen. Ik kan verwijzen naar belangrijk longitudinaal onderzoek. Binnen het Steunpunt Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt worden analyses uitgevoerd naar onderwijseffectiviteit in het eerste leerjaar. Dat moet ons tegen eind 2006 informatie verschaffen over heel wat vragen. In welke mate spelen kenmerken van de klas, de leerkracht, de onderwijspraktijk en het schoolfunctioneren een rol ter verklaring van de werkhouding en de leerprestaties in het eerste leerjaar van het lager onderwijs? In welke mate spelen leerlingenachtergrond, kenmerken van de thuissituatie, en groepssamenstellingskenmerken hierbij een rol? We zullen daarbij aandacht besteden aan differentiële effecten van de school en de onderwijscontext op leerprestaties, rekening houdend met leerlingkenmerken zoals sociaal-economische status, etniciteit, geslacht en vroegere leerprestaties. We zullen kansenongelijkheid in het onderwijs vanuit dat perspectief benaderen. Of en in welke mate speelt de bezochte kleuterschool/-klas nog een rol ter verklaring van verschillen in werkhouding en leerprestaties

in het eerste leerjaar van het lager onderwijs? Kunnen de vaststellingen die gedaan werden inzake effectiviteit in het secundair onderwijs, op basis van de LOSO-databank, ook doorgetrokken worden naar onderwijseffectiviteit in het eerste leerjaar van het lager onderwijs? Dankzij de werkzaamheden van het steunpunt hoop ik tegen eind 2006 over deze vragen informatie te hebben.

Daarnaast zijn er een aantal specifieke analyses gepland voor de evaluatie van het GOK-beleid. Kort na de zomer verwachten we meer duidelijkheid met betrekking tot een aantal vragen. Wat is de effectiviteit van de GOK-indicator 'opleidingsniveau moeder'? Hoe effectief is het om deze variabele als een dichotome variabele op te vatten? Waar ligt best de cesuur? Wat is de effectiviteit van het ondersteuningsbeleid op leerlingenniveau, dus inzake leerlingenprestaties, waarbij de criteria voor de outcomes zijn gebaseerd op toetsresultaten taal en wiskunde, het socio-emotioneel functioneren van de leerlingen en de schoolloopbanen van leerlingen? Vermeerderen of verminderen de mogelijk gevonden verschillen in de invloed van de sociaal-economische achtergrond met de leerjaren? Verschilt de invloed van de sociaal-economische achtergrond van kinderen tussen scholen en/of klassen op zich en welke variabelen kunnen een verklaring bieden voor de mogelijke verschillen tussen die scholen en/of klassen? Is er een verschil qua invloed van de sociaal-economische achtergrond naargelang scholen wel of geen GOK-middelen krijgen? Dat is een heel interessante vraag.

Begin 2007 zouden we van de onderzoekers van het Steunpunt Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt eveneens een antwoord moeten krijgen op de vraag of de vastgestelde verschillen tussen scholen verklaard kunnen worden door de wijze waarop men het GOK-beleid geïmplementeerd heeft.

De vraag hoe het GOK-beleid wordt geïmplementeerd, zal nog verder onderzocht worden door het Steunpunt GOK. Het steunpunt zal via een diepte-onderzoek nagaan hoe leerkrachten denken over en in de klas handelen met betrekking tot verschillende aspecten van heterogeniteit en diversiteit. Daarmee willen we nagaan wat de impact is van de verschillende denk- en handelwijzen op het denken en doen van leerlingen en uiteindelijk op hun leerproces. Er wordt met andere woorden onderzocht wat de impact is van een aantal leerkrachtvariabelen op het welbevinden, de mate waarin de leerling geboeid is

door de les, het competentiegevoel en de ontwikkeling van een aantal basisvaardigheden van de leerling, waaronder de taalvaardigheid voor Nederlands. De dataverzameling van dat onderzoek zal gebeuren tijdens de volgende twee schooljaren. De resultaten van het onderzoek zullen worden opgeleverd tijdens het schooljaar 2008-2009.

Een belangrijke andere mogelijkheid om het effect van ons GOK-beleid op leerresultaten te evalueren, vormen de peilingstoetsen. Naar aanleiding van de peilingsproeven 'natuur' in het basisonderwijs heb ik al aangekondigd dat ik het systeem verder wil uitbouwen, zowel door een rijke variatie aan toetsen als een verhoging van de frequentie. Ik heb ook duidelijk gesteld dat we in de toekomst nog meer willen halen uit de peilingen. In de toekomst zal, naast het peilen van kennis en vaardigheden, ook meer informatie verzameld worden over de school en de leerlingen. Op die manier kunnen we verbanden leggen tussen prestaties en kenmerken van scholen en leerlingen. We doen dat met de bedoeling meer inzicht te krijgen in de factoren die verschillen in prestaties van leerlingen en scholen verklaren.

Dan komen we opnieuw bij belangrijke vragen als de mate waarin de achtergrond van de leerling speelt bij de resultaten voor de peilingsproeven. Doet het ertoe welke taal men thuis spreekt? Speelt de didactische aanpak in de klas een rol? Presteren leerlingen op scholen waar de lerarengroep een hecht team vormt beter dan op scholen waar niet wordt samengewerkt? Dat zijn kwalitatieve vragen waarvoor een complexer onderzoeksoepzet nodig is. Als het lukt, zullen we er heel wat interessante informatie uit halen.

Ten slotte wil ik wijzen op het blijvende belang van de doorlichtingen door de onderwijsinspectie. We zijn er ons van bewust dat een meer resultaatgerichte benadering van de controle wenselijk is. De doorlichtingen focussen op de totaliteit van het vormingsprogramma in relatie tot context- en inputfactoren en op de drie niveaus van schoolbeleid: het systeemniveau, het intermediaire niveau van leraren en klasgroepen en het bereikte totale curriculum bij de leerlingen. Deze set van factoren is zo complex dat onderzoekers die kwalitatief onderzoek doen, aanvaarden dat deze interacties zich niet laten vatten via externe bevestigingen alleen. Men moet ook naar de scholen gaan en dat is ook de eigen missie van de inspectie.

Het nieuwe concept van risicoanalyse bij de inspectie moet op termijn toelaten om op een meer gesystema-

tiseerde wijze mogelijke relevante klas- en schoolvariabelen bloot te leggen. De complementariteit van de verschillende benaderingswijzen – wetenschappelijk onderzoek, peilingsproeven en inspectie – moet ons toelaten om op termijn een verfijnd en eerlijk beeld te hebben van de kwaliteit van onze Vlaamse scholen en van de bereikte effecten bij de leerlingen. Dan krijgen we misschien ook iets meer zicht op de banden tussen ongekwalificeerde uitstroom en een al dan niet succesvol GOK-beleid.

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mijnheer de minister, het is bijzonder moeilijk om nu op alles te reageren, want u hebt onwaarschijnlijk veel informatie gegeven. Ik zal alles rustig nalezen.

Mijn vraag over de ongekwalificeerde uitstroom en het GOK heeft ook te maken met de indicatoren. In de tweede en derde graad is er specifiek aandacht voor de schoolse achterstand, voor de mate waarin leerlingen niet meer op leeftijd zitten. U weet ook dat de mogelijkheid bestaat om van het vierde of vijfde jaar van het basisonderwijs op leeftijd over te gaan naar 1B.

Uit informatie van scholen uit het Antwerpse blijkt dat een aantal scholen leerlingen soms relatief lang in het ASO houden. Die leerlingen veranderen later van school en gaan dan naar het TSO of het BSO. Uitgerekend de leerlingen die relatief lang hebben vastgezet in het ASO en waarvoor men – wat in principe goed is – blijvend heeft geprobeerd ze in het ASO te houden, stromen dikwijls ongekwalificeerd uit.

Scholen die veel van deze leerlingen ontvangen, geven dikwijls aan dat deze leerlingen, als ze er vanaf het eerste leerjaar van het secundair onderwijs mee kunnen werken, de eindmeet wel halen. Daarom mijn vraag of de indicator voor de tweede en de derde graad, waarbij enkel rekening wordt gehouden met de schoolachterstand, geen pervers effect heeft en ervoor zorgt dat leerlingen te lang in bepaalde richtingen worden gehouden en niet goed worden georiënteerd, met als gevolg dat ze als twintigjarige nog in het secundair onderwijs zitten en er dan genoeg van hebben.

Worden de leerlingen die ongekwalificeerd uitstromen, ondervraagd over hun schoolloopbaan? Hierdoor kunnen we een zicht krijgen op hun traject

en weten we of ze lang zijn blijven hangen in een bepaalde richting of al in het basisonderwijs een schoolachterstand hebben opgelopen.

Mijnheer de minister, u hebt ook verwezen naar het Steunpunt Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt, maar daar gaat het vooral over het eerste leerjaar. Zou het niet interessant zijn om het over een hele loopbaan te bekijken? Waarom het eerste leerjaar?

Minister Frank Vandenbroucke: Dat is de manier waarop zij de data opbouwen.

Mevrouw Cathy Berx: Dat is goed als bepaalde cohorten jongeren worden gevolgd doorheen heel de loopbaan. Dan moeten we nu beginnen, om binnen 18 jaar te kijken waar de jongeren dan staan en wat de effecten zijn. Het is toch het interessantst om te kijken wat de effecten zijn op het einde van de rit.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw Berx, ik had inderdaad misschien moeten zeggen dat u absoluut een punt hebt in verband met de indicatoren voor de tweede en de derde graad. Daar is er een probleem.

Bij de installatie van het GOK-ondersteuningsbeleid kregen een aantal secundaire scholen eigenlijk iets minder middelen, omdat van etnische indicatoren werd overgestapt op sociaal-economische indicatoren. Dat probleem is gekend in Antwerpen en werd door de heer Geerts scherp aangekaart – en op zich heeft hij gelijk. Ik denk dat we daar iets aan moeten doen, want het zijn scholen die het bijzonder moeilijk hebben.

Er is natuurlijk een breuk tussen de eerste en de tweede en derde graad voor wat betreft de methodiek. Bij een aantal secundaire scholen die probleemleerlingen hebben, versterkt dat het gevoel dat ze niet correct zijn behandeld. Ik denk dat men met het GOK-decreet ook niet alles tegelijk kon doen.

Mijn persoonlijke mening is dat – en ik zeg dat nog voorwaardelijk, dus pin me daar niet op vast –, als we overgaan naar de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs, dat soort breuk niet goed is. We moeten komen tot één methodiek. De indicatoren in de tweede en de derde graad moeten niet noodzakelijk helemaal hetzelfde zijn, maar ze moeten wel dezelfde problematiek vatten. Ik ben ervan overtuigd dat het heel belangrijk is hoe iemand start in

het onderwijs, want mensen blijven met problemen kampen die veroorzaakt worden door de thuisachtergrond, ook als ze 14 of 15 jaar zijn. Waarom zouden we dan niet min of meer dezelfde indicatoren gebruiken?

Het is intuïtief ook juist dat in principe een schoolachterstandindicator een klein beetje pervers kan werken. De school die veel inspanningen doet om achterstand te vermijden, ziet daar niet het resultaat van. Ik ga ervan uit dat men in de vorige legislatuur niet alles tegelijk kon. Het is niet voor niets dat bij de vorming van deze regering een globaal nieuw financieringssysteem van het leerplichtonderwijs werd vooropgesteld. We moeten dan zowel de klacht van de secundaire scholen – dat ze er bekaaid van af zijn gekomen – als van een aantal directies – die zeggen dat ze niet worden beloond voor hun inspanningen voor de tweede en de derde graad – opvangen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Anne Marie Hoebeke tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de rol van het onderwijs in zelfmoordpreventie

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, in een aantal kranten en tijdschriften, het onderwijsblad Klasse en het boek 'Met de dood voor ogen' wordt de jongste tijd aandacht besteed aan de zelfmoordproblematiek, en dan meer specifiek die bij tieners.

België scoort wat dat betreft heel slecht. Finland scoort nog slechter, maar onze cijfers zijn schrijnend. Van alle jongeren tussen 15 en 18 jaar heeft een tiende al een poging achter de rug. De meeste zelfdodingen komen voor binnen de leeftijds categorie van 25- tot 45-jarigen. In Vlaanderen proberen elke dag 15 tot 30 tieners zichzelf te doden. Dat is een verdubbeling in de laatste 10 jaar. Specialisten waarschuwen dat dit eigenlijk nog maar een aanzet is en dat die tendens zich alleen nog maar zal doorzetten.

Twee categorieën in onze bevolking neigen naar zelfmoord: de jongeren en de senioren. Ik wil vooral de

aandacht van deze commissie vestigen op zelfdodingen bij de eerste categorie. Er wordt steeds gesteld dat het beter is te voorkomen dan te genezen. Preventie van depressie en zelfdoding is echter niet alleen een zaak van de sectoren van welzijn en geestelijke gezondheidszorg. Na de lectuur van een aantal boeken terzake, en dan zeker het boek 'Met de dood voor ogen', is het me opgevallen dat leerkrachten die zich het lot van een leerling aantrekken die met die problemen worstelt, uiteindelijk zelf moeten worden geholpen. In vele gevallen dreigt het eigen huwelijk eraan kapot te gaan of kan de leerkracht niet meer naar behoren functioneren op school. De leerlingen kijken hem scheef aan en de jongere in moeilijkheden belt hem te pas en te onpas op.

Ik kom zelf uit deze wereld en weet dat leerkrachten die zich erom bekommeren ook deels worden opgezadeld met die lasten. In bepaalde opleidingen wordt er wel psychologische vorming gegeven, maar in feite zijn de meeste leerkrachten niet opgeleid om met een dergelijk probleem om te gaan.

In de commissie voor Welzijn heb ik over dit onderwerp op 14 februari een vraag gesteld aan minister Vervotte. Wat me wat stoorde, was de opmerking van de heer Martens dat het onderwijs werd bekeken als het manusje-van-alles, dat alles zou moeten oplossen. Ook stelde hij dat de benadering in het onderwijs niet voldoende is als er niet tegelijk een verbreding van het onderwijs wordt doorgevoerd. Ik kom zelf uit deze sector en meen dat dit een stap te ver was. Noch ikzelf, noch mijn partij zijn het eens met zijn visie.

Minister Vervotte heeft wel verklaard dat er binnen de administratie Onderwijs een samenwerkingsprotocol werd afgesloten met de CLB's, waarbij de CLB's heel duidelijk de begeleiding met betrekking tot het psychosociale welzijn van de leerlingen als taak hebben gekregen. Gezien hun concrete knowhow zouden de CLB's de bevoorrechte partner zijn van de scholen om hier voort werk van te maken.

Minister Vervotte stelde eveneens dat er zeer recent een protocol was afgesloten met de minister van Onderwijs voor het aanstellen van een gezondheidscoördinator, die de scholen zou bijstaan bij het ontwikkelen van een beleid terzake. Is die coördinator al in dienst? Zo neen, tegen wanneer mag die indiensttreding worden verwacht?

Vanuit Welzijn zouden doelstellingen worden geformuleerd waarvan die coördinator zou uitgaan bij het helpen van de scholen. Zijn die doelstellingen er al?

Kunt u daar wat meer concrete toelichting bij geven? In haar doctoraalproefschrift komt de criminologe Eva Vandorpe immers tot de ontstellende vaststelling dat slechts 1 op 40 middelbare scholen een dergelijk beleid heeft.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik vind het heel goed dat mevrouw Hoebeke deze vraag stelt. Zelf heb ik ooit een vier-tal jaar geleden een gelijkaardige vraag gesteld in de commissie voor Welzijn en heb ik in mijn onderwijsloopbaan een aantal keren een dergelijke problematiek ontmoet. De problematiek is heel complex. Ik ben de mening toegedaan dat zelfmoordpreventie een taak is van Welzijn binnen het onderwijs. Het is belangrijk dat het onderwijzend personeel minstens over de kennis van de maatschappelijke verwevenheid van dit probleem zou beschikken.

Ze moeten weten dat jonge mensen op zoek zijn naar zichzelf en in die zoektocht vaak de afslag van de uitzichtloosheid kiezen. Vaak gaat het over jonge mensen die tot de bevinding zijn gekomen dat ze anders geaard zijn. Zij zijn op dat vlak kwetsbaarder. Het is nodig dat directies en onderwijzers zouden weten wie hulp kan bieden en waar de centra zich bevinden die hulp kunnen bieden. Ook moeten de verantwoordelijken in de scholen heel goed weten dat zelfdoding besmettelijk kan zijn. Het is van het grootste belang dat een klas of groep wordt begeleid indien een dergelijk jammer voorval is gebeurd.

Ik sluit me aan bij mevrouw Hoebeke wanneer ze stelt dat leerkrachten of begeleiders in de school dit eigenlijk niet alleen aankunnen. Een leraar is geen therapeut. Hij moet detecteren en voor dergelijke gevallen een beroep kunnen doen op een draaiboek met daarin de beste wijze om de jongere of groep te begeleiden.

Mijnheer de minister, hoe ziet u de taak van Welzijn in het onderwijs wat dit betreft?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, ik ben de mening toegedaan dat leerkrachten, maar ook CLB-medewerkers, vandaag niet klaar zijn om dergelijke complexe problemen op te vangen. Meestal zijn ze wel in staat om de signalen te detecteren en een eer-

ste analyse te maken, maar het schoentje knelt vaak bij de doorverwijzing naar de gespecialiseerde diensten binnen de welzijnssector. Daar wordt te veel van gevraagd. Zowel de school als de CLB's moeten daardoor de problemen veel te lang tijdelijk opvangen. In het verleden hebben we er steeds voor gekozen om binnen zowel Onderwijs als de CLB's geen zeer langdurige en therapeutische begeleiding op te zetten. Als er een overleg heeft plaatsgevonden tussen Onderwijs en Welzijn, en ook dit onderwerp mocht ter sprake zijn gekomen, benieuwt het me te weten of er terzake een nieuwe aanpak wordt uitgewerkt en of scholen en CLB's in de toekomst een ruimere taak zullen krijgen met betrekking tot zelfmoordpreventie en de opvang van dergelijke problemen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, mevrouw Hoebeke vroeg naar de concrete knowhow van de CLB's over zelfdoding. Er is hier misschien een misverstand ontstaan. Minister Vervotte wees in haar antwoord van 14 februari op de specifieke opdracht van CLB's om aan psychosociale begeleiding te doen. Ik heb echter geen weet van een samenwerkingsprotocol afgesloten tussen de administratie Onderwijs en de CLB's om aan het psychosociale welzijn van leerlingen te werken. CLB's werken wel, volgens het CLB-decreet, aan het psychosociale functioneren van leerlingen. Voorbeelden van opdrachten in dat kader zijn: het geven van aankomende informatie en advies aan de leerkrachten, ouders of leerlingen voor de omgang met problemen als rouwverwerking, faalangst, depressie enzovoort; het maken van een probleemanalyse; het opzetten van handelingsplannen en kortlopende begeleidingen; het geven van kortlopende groepstrainingen, zoals een training inzake rouwverwerking met een hele klas.

CLB's geven echter geen therapie. Ze vormen een netwerk met andere hulpverleners en vervullen een draaischijffunctie tussen onderwijs en de welzijns- en gezondheidssector. Voor leerlingen die een hulpvraag hebben die niet kan worden opgenomen door de school of het CLB, wordt een gerichte doorverwijzing opgezet. Om deze doorverwijzing transparant en effectief te organiseren, sluiten CLB's samenwerkingsprotocollen af met andere diensten, organisaties en voorzieningen. De CLB's werken momenteel, in het kader van integrale jeugdhulp, aan een structurele samenwerking, zodat in de gevallen waar hulp

aangewezen is, een verwijzing naar externe diensten efficiënter en vlotter verloopt. Op het vlak van het psychosociale functioneren van leerlingen wordt dus van de CLB's wel expertise verwacht.

De gezondheidscoördinator is sinds 1 januari bij de VLOR tewerkgesteld. Hij werkt momenteel aan een strategisch plan ter ondersteuning van het gezondheidsbeleid van scholen. Hij kan hiervoor een beroep doen op de expertise van de leden van de Commissie Gezondheidsbevordering van de VLOR.

Over de doelstellingen wil ik het volgende zeggen. Het is de bedoeling te komen tot een gezondheidsbeleid voor alle kinderen en jongeren, zonder dat er in de scholen onnodige planlast wordt gecreëerd. Dat gezondheidsbeleid wordt degelijk onderbouwd en ondersteund door een integrale visie op gezondheid. De scholen zouden in stappen werken. De eerste stap is het in kaart brengen van de beginsituatie van het gezondheidsbeleid op de school. Op basis van deze gegevens bepalen de scholen streefdoelen voor zichzelf, als tweede stap. De derde stap is het uitstippelen van acties om deze doelen te behalen. Voor het in kaart brengen van de beginsituatie van het gezondheidsbeleid van de scholen, werkt de gezondheidscoördinator aan een instrument dat aan de scholen ter beschikking wordt gesteld.

Bij het uitwerken van de acties staan de scholen niet alleen. Ze worden onder meer ondersteund door de centra voor leerlingenbegeleiding, de pedagogische begeleidingsdiensten en het lokaal gezondheidsoverleg.

Onder de noemer van gezondheid vallen heel wat onderwerpen. Het is onrealistisch te denken dat alles in één keer kan worden aangepakt. In deze commissie werd al enkele malen gesproken over het drugsbeleid, waarbij dan werd opgemerkt dat dit eigenlijk thuishoort bij de taken van die gezondheidscoördinator. Er is natuurlijk een band met gezondheid. Ook depressies en factoren die leiden tot zelfmoordpogingen, hebben te maken met gezondheid, namelijk de mentale gezondheid. We kunnen er echter niet van uitgaan dat de gezondheidscoördinator plots acties zou ontwikkelen op al die fronten. Daarom stel ik prioriteiten voorop. Voor de nabije toekomst heb ik vooropgesteld dat we zouden werken aan het tegengaan van obesitas. Het is vanuit die grote bezorgdheid over obesitas dat die gezondheidscoördinator is geïnstalleerd.

Dat betekent niet dat ik in de toekomst bij dat ene thema zal blijven, maar het is het eerste thema waar-

van ik vind dat we het concreet naar voren moeten schuiven. Het is niet de bedoeling dat de gezondheidscoördinator voor elk thema afzonderlijk plannen of draaiboeken gaat uitwerken. Daarvoor zijn er verschillende deskundigen op wie scholen een beroep kunnen doen. Zo kunnen scholen voor het opmaken van een suïcidepreventiedraaiboek terecht bij de centra voor geestelijke gezondheidszorg. Ik heb de intentie de scholen te ondersteunen door hen wijzen te maken in de verschillende instanties waarop ze een beroep kunnen doen bij het uitwerken van een specifiek thema op school. Hoe deze ondersteuning precies zal gebeuren, zal duidelijk worden gemaakt in het strategisch plan. Ik verwacht het plan van de gezondheidscoördinator tegen het einde van dit schooljaar.

Mevrouw Hoebeke, u hebt verwezen naar het werk van mevrouw Vandorpe. Ik las in Klasse dat, van de veertig scholen die mevrouw Vandorpe heeft aangeschreven, er één was die over een draaiboek beschikte voor wanneer een leerling zelfmoord pleegt. Ik verwacht eigenlijk ook niet dat elke school werk maakt van een draaiboek over suïcide. Ik verwacht wel dat elke school werk maakt van een zorgbeleid of een beleid inzake leerlingenbegeleiding. Bij een dergelijk zorgbeleid komen ongetwijfeld ook onderwerpen aan bod die betrekking hebben op het psychische en sociale functioneren van leerlingen. In het voorkomen van zelfdoding kunnen scholen taboes doorbreken, signalen opvangen van leerlingen in nood en risicoleerlingen goed opvangen en gericht doorverwijzen. Het is niet de bedoeling om van scholen hulpvoorzieningen te maken, en van leerkrachten hulpverleners. Minister Vervotte wees op het belang van het tijdig opvangen van signalen. Ik ben het met haar eens dat de deskundigheidsbevordering van de intermediaire instanties, ook in onderwijs, hierbij van belang is.

Ik hoop u hiermee duidelijk te hebben gemaakt wat volgens mij de rol is van de CLB's en de scholen en hoe wij aankijken tegen deze problematiek.

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

We kijken natuurlijk uit naar het vervolg van wat u hebt vooropgesteld.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mijnheer de minister, ik deel volkomen uw visie dat leerkrachten geen therapeuten

zijn, maar veeleer problemen moeten kunnen detecteren. Dat geldt ook hier. Hoe beter onze leerkrachten worden geschoold in het detecteren van dergelijke problemen, des te beter we stappen zullen kunnen zetten om dit op den duur te verhelpen.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik sluit me aan bij deze laatste opmerking.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Anne Marie Hoebeke tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de mogelijke invoering van studieleningen bij de studiefinanciering in het hoger onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, uit 'Student in de 21e eeuw. Studiefinanciering voor het hoger onderwijs in Vlaanderen', een onderzoek dat in opdracht van de Universiteit Antwerpen werd uitgevoerd door Bea Cantillon, Gerlinde Verbist en Ian Segal, blijkt dat de huidige combinatie van kinderbijslag, belastingverlaging en studiefinanciering heel goed werkt in onze regio.

Toch zijn er een aantal knelpunten. Zo zou het niveau van de inkomensgrenzen onvoldoende zijn: er zijn nog te veel gezinnen die net iets te veel verdienen. Voor sommige categorieën studenten, zoals zelfstandige werkstudenten en studenten uit gezinnen met een laag inkomen en één kind, is het systeem minder gunstig. Bovendien betalen hogeschoolstudenten meer dan universiteitsstudenten. Ook is de studiefinanciering niet onbeperkt: onder meer wie een master-na-masteropleiding of een bachelor-na-bacheloropleiding wil volgen, krijgt geen toelage.

Toch is de teneur van het onderzoek vrij positief. In vergelijking met andere landen in Europa zijn onze resultaten zelfs zeer positief. Mijnheer de minister, begin februari hebt u in een toespraak zelf gesteld dat u voor het behalen van een basisdiploma absoluut niet wou raken aan het huidige systeem van niet terug te betalen studiefinancieringen. U stelde terecht

dat het bestaande systeem zijn nut heeft bewezen. Als u het over studieleningen had, dacht u voornamelijk aan zelfstandige studenten, studenten die een master-na-masteropleiding of bachelor-na-bacheloropleiding zouden volgen, of die zich in het buitenland willen vervolmaken, in het kader van de internationale mobiliteit.

U stelde dat studieleningen hier zouden kunnen zorgen voor meer gelijke kansen voor alle jongeren. Studieleningen worden soms aangeboden door de studentenvoorzieningen. Niet alle instellingen doen dit echter, temeer daar dit heel wat praktische problemen met zich meebrengt. U stelde dat de overheid daarom de mogelijkheid zou onderzoeken en de modaliteiten zou nagaan van studieleningen en eventuele samenwerkingsakkoorden.

Uw partij- en streekgenoot, Europees parlementslid El Khadraoui, heeft u blijkbaar gesuggereerd na te gaan in welke mate er terzake kan worden samengewerkt. Momenteel lopen er twee proefprojecten, in Italië en Hongarije. Kunt u enige toelichting geven bij deze proefprojecten?

Ook zou er een vergadering zijn geweest met vertegenwoordigers van de Europese Investeringsbank, de Europese Commissie en de VVS. Klopt dit? Is daar al een resultaat uit voortgevloeid? Als die vergadering nog moet plaatsvinden, dan zouden we het appreciëren mocht u ons op de hoogte houden van de agenda en de verwezenlijkingen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, naar aanleiding van de bekendmaking van de resultaten van het onderzoek 'Student in de 21e eeuw. Studiefinanciering voor het hoger onderwijs in Vlaanderen' van mevrouw Cantillon deelde ik begin februari inderdaad mee dat studieleningen een interessante mogelijkheid kunnen zijn om een aanvulling te bieden op het huidige systeem van niet terug te betalen studiefinancieringen. Ik onderstreep het woord 'aanvulling'.

Het klopt dat Europarlementslid Saïd El Khadraoui het initiatief heeft genomen om een aantal mensen rond dit onderwerp samen te brengen. De vergadering waar u naar verwijst, heeft wel degelijk al plaats gevonden. Het betrof hier echter weinig meer dan een eerste kennismaking met het systeem van studie-

leningen dat de Europese Investeringsbank, afgekort EIB, ondersteunt. Dat was voldoende om de administratie de opdracht te geven het systeem nader te onderzoeken, maar te weinig om nu al beslissingen te nemen.

Ik kan op dit ogenblik dus nog niet veel concreets kwijt over het al dan niet invoeren van een systeem van studieleningen en de manier waarop dit eruit zou kunnen zien. Toch dit: het antwoord op de vraag of ook Vlaanderen in de toekomst een systeem van studieleningen wil uitbouwen, hangt mijns inziens af van twee factoren. Een eerste factor betreft uiteraard de wenselijkheid. De studie van professor Cantillon lijkt mij aan te tonen dat die er wel degelijk is. Zoals gezegd, kunnen studieleningen een belangrijke rol spelen voor studenten voor wie de studiefinanciering niet volstaat, voor studenten die een banaba of manama volgen, en voor studenten die zich in het kader van internationale mobiliteit in het buitenland willen vervolmaken. Een tweede factor, waarvan het antwoord minder eenduidig is, betreft de haalbaarheid. Een systeem van studieleningen vergt om te beginnen een grote financiële inspanning. Studenten die een studielening aangaan, zullen immers zelden of nooit die lening in één keer aflossen, dat is evident, en doen dat in vele systemen ook over een relatief lange periode. Dit wil zeggen dat er gedurende verschillende jaren krediet verleend moet worden zonder dat er noemenswaardige ontvangsten terugvloeien. Er is bijgevolg een immens groot kapitaal nodig om een studieleenproject op te starten.

Andere aspecten met betrekking tot de haalbaarheid, betreffen de organisatie en de kenmerken van het leensysteem. Dat kan op tal van manieren gebeuren. De lokale context heeft daar uiteraard een grote invloed op. Denk bijvoorbeeld aan de rol die onze studentenvoorzieningen kunnen spelen, waarbij sommige studentenvoorzieningen trouwens al in beperkte mate actief zijn op dit vlak, zij het ook elk met eigen voorwaarden en kenmerken. Het Italiaanse of Hongaarse model is dus zeker niet zo maar te kopiëren. Anderzijds kan uit de ervaringen aldaar wellicht wel een en ander geleerd worden.

We onderhouden dan ook verder contact met de EIB. Dat is niet alleen belangrijk voor het onderbouwen van het onderzoek naar een systeem van studieleningen, maar ook omdat de EIB daarvoor de nodige fondsen kan mobiliseren als we uiteindelijk zouden besluiten zo een systeem ook in Vlaanderen te introduceren. Zonder Europese steun wordt het verzamelen van het nodige kapitaal immers moeilijk.

Het is echter nog wat vroeg om al resultaten op tafel te leggen. In het begin van de zomer kan ik u hierover wellicht meer vertellen.

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw verhelderend antwoord, en ik kijk uit naar de zomer.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de ongelijke vertegenwoordiging van meisjes en jongens in wetenschappelijke studierichtingen

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dit onderwerp is al een aantal keren aan bod gekomen in de commissie, en is vaak een onderwerp op andere plaatsen en fora. Onlangs hebben we het gehad over het belang van studiekeuzebegeleiding. Het ging toen vooral over de keuze tussen BSO en TSO en het element technologie in het basis- en secundair onderwijs. Het kiezen voor wetenschappelijke richtingen is nog een ander gegeven. Ik wil het hebben over de studiekeuze vanuit het genderperspectief, met bijzondere aandacht voor de overstap van het secundair naar het hoger onderwijs.

Zoals u wellicht weet, tonen de cijfers nog steeds aan dat de interesse voor exact wetenschappelijke studierichtingen, zoals natuurwetenschappen, in het hoger onderwijs tanende is. Een tweede vaststelling is dat sommige universitaire richtingen als typische jongensrichtingen blijven gelden. Onder de typische jongensrichtingen vinden we burgerlijk ingenieur, industrieel ingenieur en zeker ook informatica.

Hoewel er meer meisjes aan de universiteit studeren dan jongens, zijn meisjes sterk ondervertegenwoordigd in de traditionele wetenschappelijke studierichtingen. Een studie van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid van een tweetal jaar geleden, toont

aan dat meisjes minder kiezen voor wetenschappen in het hoger onderwijs omdat ze denken dat het niet tot een boeiend beroep leidt. Meisjes moeten er dus meer van overtuigd worden dat dit wel zo kan zijn. Rolmodellen en mentorship kunnen hierin een grote rol spelen.

Een aantal andere conclusies uit de studies blijven opvallend. Meisjes hebben een minder positief beeld van de exact-wetenschappelijke studierichtingen dan jongens. Meisjes en leerlingen in het algemeen hebben slechts een vaag en stereotiep beeld van de wetenschappelijke beroepen of de beroepen waartoe wetenschappelijke studies kunnen leiden. De studie toont aan dat ook hier nog veel ruimte is om meisjes ervan te overtuigen dat wetenschappen een boeiende studie kan zijn. Nochtans bestaat de interesse wel in het secundair onderwijs en blijken meisjes zelfs betere resultaten te behalen dan jongens voor de meeste vakken, ook voor de wetenschappelijke. Toch denken meisjes dat ze minder aanleg hebben voor deze vakken. Meisjes schijnen zichzelf systematisch lager in te schatten dan jongens.

Deze discrepantie tussen de werkelijkheid en de perceptie van meisjes is een belangrijke oorzaak voor de lagere belangstelling van meisjes voor de exact-wetenschappelijke richtingen. Het opwekken van de interesse van de leerlingen voor exacte wetenschappen ligt voor een groot deel in de handen van de leerkrachten in het secundair onderwijs. In het lager onderwijs is het vooral een kwestie van interesse wekken voor techniek en technologie. Door de motivatie en het enthousiasme van de leerkrachten en het verwijzen naar waar die exacte wetenschappen naar kunnen leiden, kunnen zij leerlingen ervan overtuigen dat wetenschappen een boeiende studie is met boeiende beroepsuitwegen.

Ten slotte suggereert de studie dat de overheid een vlotte overgang tussen privé en onderwijs mogelijk zou moeten maken voor leerkrachten wetenschappen, zodat zij meer in contact komen met de praktijk van hun vakgebied en zodoende een motiverend en realistisch beeld kunnen schetsen van de beroepsperspectieven enerzijds en ook hedendaagse praktijkvoorbeelden in hun lessen kunnen integreren anderzijds.

Mijnheer de minister, onderkent u het probleem van de nog steeds tanende belangstelling van jongeren voor exact-wetenschappelijke studierichtingen en de ongelijke vertegenwoordiging van meisjes en jongens in wetenschappelijke richtingen? Welke initiatieven neemt u om jongeren te sensibiliseren voor

wetenschappen, zowel met betrekking tot de studierichtingen in het hoger onderwijs als de beroepsperspectieven? Hebt u daarbij specifieke aandacht voor het genderaspect? Welke initiatieven neemt u zodat leerkrachten wetenschappen gemakkelijker in contact kunnen komen met de praktijk van hun vakgebied?

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Mijnheer de minister, moet ook niet onderzocht worden in hoever de tewerkstellingskansen even groot zijn bij de afgestudeerden. Heel wat meisjes die bijvoorbeeld voor ingenieur hebben gestudeerd, kunnen niet terecht in het beroep waarvoor ze hebben gestudeerd en ze kiezen daardoor bijvoorbeeld voor het onderwijs. Er kunnen ook andere redenen voor zijn, maar deze vaststellingen kan men geregeld doen. Ik heb daar zelf geen enkel onderzoek naar gedaan en heb ook geen weet van onderzoeken daaromtrent. Ik wil alleen vragen of dat aspect niet moet worden meegenomen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik onderken zeker het probleem van de tanende belangstelling van jongeren voor de exact-wetenschappelijke studierichtingen zoals natuurkunde, informatica en scheikunde, en vooral de ongelijke vertegenwoordiging van meisjes in sommige wetenschappelijke studierichtingen. Het beeld moet wel wat genuanceerd worden. Er is een daling in het studiegebied wetenschappen maar het aantal studenten in de vijf wetenschappelijke en technische studiegebieden, namelijk wetenschappen, ingenieurswetenschappen, bio-ingenieurswetenschappen, biomedische wetenschappen en farmaceutische wetenschappen, is in relatieve en absolute cijfers de voorbije 6 jaar constant gebleven. In absolute aantallen is er geen daling als we in de scope van de wetenschappelijke studierichtingen ook de biomedische wetenschappen en de farmacie meenemen. Er is wel een belangrijke verschuiving van de natuurwetenschappen naar de levenswetenschappen en vooral de biomedische wetenschappen. Ik vind deze verschuiving op zich niet negatief. Meisjes kiezen dus vooral voor die wetenschappelijke studierichtingen waarvan ze verwachten dat ze de opgedane wetenschappelijke kennis kunnen gebruiken voor een verbetering van de levenskwaliteit van planten, dieren en mensen in het algemeen. Dit verklaart ook voor een deel de huidige oververtegenwoordiging van meisjes in de diergeneeskunde.

Een tweede nuancering is dat meisjesstudenten goed vertegenwoordigd zijn in de levenswetenschappen,

namelijk biologie, biomedische wetenschappen en bio-ingenieur, en in de farmacie. Meisjes zijn ondervertegenwoordigd in de natuurkunde, burgerlijk ingenieur en vooral heel sterk in de informatica.

In de biomedische wetenschappen en in de biologie zijn de meisjesstudenten wel goed vertegenwoordigd in de doctoraten. Zo negatief zal het beeld van meisjes van het beroep van onderzoeker of van het wetenschappelijke beroep dus wel niet zijn. Het beroep van onderzoeker spreekt meisjes wel aan, de functie van ingenieur of van informaticus in een bedrijf duidelijk veel minder. De kern van het probleem ligt volgens mij dan ook vooral bij de burgerlijk ingenieurs en bij de informaticaopleidingen.

Op 9 december 2005 heeft de Vlaamse Regering op initiatief van mijn collega minister Moerman het actieplan 'Wetenschapsinformatie en Innovatie' goedgekeurd. Doelstellingen van het actieplan zijn onder andere: het informeren over en het sensibiliseren voor wetenschap, techniek en technologische innovatie en het onderzoek terzake alsook het aanmoedigen van jongeren om een hogere wetenschappelijke en/of technologische richting te kiezen. Het actieplan voorziet ook in de uitbouw van expertiscellen voor de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie. Hun opdrachten omvatten onder andere bij te dragen tot de realisatie van de Lissabondoelstelling 'meer W&T-afgestudeerden', wat inhoudt dat er een actief beleid terzake zal moeten worden gevoerd.

Wat betreft de beroepsmogelijkheden kan uit internationale vergelijking worden afgeleid dat jongeren over het algemeen geen idee hebben tot welke betrekkingen een W&T-diploma toegang geeft. Het stereotiepe beeld van de onderzoeker in een bedrijf of instelling blijft bestaan. Hier dienen alle actoren, dus niet alleen onderwijs, maar ook de bedrijfssectoren, de actoren op het vlak van de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie, de handen in elkaar te slaan om jongeren accurate en realistische informatie over de beroepsmogelijkheden te verstrekken.

Het genderaspect wordt meegenomen in de acties van het actieplan. Recent zijn een aantal initiatieven opgestart die zich specifiek naar meisjes richten, zoals bijvoorbeeld de techniekclubs voor meisjes. Anderzijds wordt er in een internationale context op gewezen dat de uitdaging een globale benadering van beide geslachten tegelijkertijd moet blijven – en dit

zeker wat de onderwijspraktijk betreft – omdat bijvoorbeeld belanghebbenden het initiatief anders niet voor vol aanzien.

Daarbij dient ook het project TOS21 te worden vermeld, dat in hoge mate zal moeten bijdragen tot initieel een verhoogde interesse voor techniek, en later voor wetenschappen. De doelstellingen hiervan zijn: voor wetenschappen, techniek en technologische innovatie in een degelijke inhoudelijke basis te voorzien in het onderwijs; de onderwijspartners toe te laten dit onderwerp pedagogisch-didactisch en wetenschappelijk verantwoord aan te pakken; een visie op techniek en wetenschappen op school te ontwikkelen; de essentiële bouwstenen aan te leveren voor een degelijke curriculumontwikkeling; een referentiekader uitwerken dat kan worden gehanteerd voor de validering, screening en ontwikkeling van projecten, die betrekking hebben op de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie.

Naast het beleid inzake popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie, ben ik van mening dat ook de universiteiten en hogescholen de aantrekkelijkheid van de wetenschappelijke studierichtingen kunnen verhogen door: het curriculum meer interdisciplinair te maken; in het curriculum meer ruimte te maken voor samenwerking met de industrie en voor internationale uitwisselingen; meer gebruik te maken van andere onderwijs- en leer vormen zoals probleemgestuurd of projectgestuurd onderwijs; de samenwerking met scholen te verbeteren: leraars secundair onderwijs naar de universiteiten te halen en te laten deelnemen aan het onderzoek en door onderzoekers naar de scholen te sturen.

Omdat ik geloof dat ook de universiteiten en hogescholen een rol kunnen spelen, zal ik in het nieuwe financieringsmodel de instellingen belonen die succesvol zijn in het aantrekken van meer studenten in de wetenschappelijke studierichtingen.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 januari 2006 tot invoering van een tijdelijk project betreffende vervangingen van korte afwezigheden, bedrijfsstages en mentorschap beoogt onder meer het mogelijk maken van vervangingen van bedrijfsstages. De doelstelling van deze maatregel is om vervangingen mogelijk te maken voor leerkrachten die op bedrijfsstage gaan, wat ten goede komt aan de verdere professionalisering van leerkrachten. Dat geldt natuurlijk ook voor leerkrachten wetenschap-

pen die contact willen houden met hun vakgebied. Onder 'bedrijfsstage' wordt verstaan: de periode waarin de betrokken leraar in een arbeidsmilieu zijn verdere professionele ontwikkeling uitbouwt. Met bedrijfsstages worden dus, naast stages in een bedrijf of een onderneming, ook stages bedoeld in privé- en openbare instellingen.

De doelgroep van dit project zijn leraren, dus ook leraren wetenschappen, technisch adviseurs en technisch adviseurs-coördinatoren. Het project vervangingen van bedrijfsstages loopt van 1 november 2005 tot 31 augustus 2008 in een derde van de secundaire scholen. Dit project zal geëvalueerd worden. Het is wel de bedoeling om deze maatregel uit te breiden naar alle secundaire scholen.

Binnen de oproep voor projecten wetenschapsinformatie van 2006, die toegespitst zal zijn op de projecten voor de schoolgaande jeugd, zullen bedrijven kunnen participeren. Hierbij wordt een samenwerking beoogd met een actor met ervaring en met een scholengroep of -gemeenschap om een project uit te testen en bij te sturen.

Ik zal u gegevens over de aantallen studenten bezorgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het onevenwicht in de grensoverschrijdende mobiliteit van Vlaamse en Nederlandse studenten en leerlingen

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, we hebben allemaal de nota 'De wederzijdse onderwijsparticipatie van leerlingen en studenten in Nederland en Vlaanderen, schooljaar 2002-2003' kunnen lezen. We hebben ook de strategienota Nederland van minister Bourgeois kunnen lezen, waar ook een hoofdstuk onderwijs in is opgenomen. Hij baseert zich op het betreffende onderzoek om een aantal kanttekeningen te maken en vragen te stellen in zijn strategienota, zonder specifiek ten aan-

zien van het onderwijs een aantal mogelijke oplossingen aan te reiken.

Er is een stijgend aantal Nederlandse leerlingen in het Vlaamse onderwijs. We zijn wel voorstander van mobiliteit in de toekomst, maar het neemt toch wel aanzienlijke proporties aan. Het gaat enerzijds om Nederlanders die in Vlaanderen wonen en anderzijds om Nederlanders die dagelijks de grens oversteken om in Vlaanderen onderwijs te volgen. Ik heb het voornamelijk over deze tweede categorie. In de grensstreek, zowel in Limburg als in de provincie Antwerpen, zijn er een aantal gemeenten waar een stijgend aantal Nederlanders onderwijs volgt in het basis-, het secundair en het hoger onderwijs. Ik spreek niet specifiek over het volwassenenonderwijs, maar ook daar is er een stijgende tendens.

De redenen die hiervoor worden aangehaald, zijn relevant. Er zijn in Nederland heel wat hervormingen doorgevoerd in het onderwijs, waardoor Nederlandse ouders hun kinderen liever naar het Vlaamse onderwijs sturen. Opvallend tegenover het verleden is dat tussen 1995-1996 en nu er een merkwaardige stijging is in het basisonderwijs. Daar zouden we uit kunnen concluderen dat deze kinderen verder zullen doorstromen naar het secundair onderwijs. Vroeger staken Nederlandse jongeren enkel voor het secundair onderwijs de grens over, omdat ze zich niet zo goed voelden in het onderwijssysteem.

Een tweede aspect is de betere begeleiding in Vlaamse scholen en een derde aspect is dat het beroepsonderwijs erg in trek is omdat het heel wat praktijkvakken aanbiedt. Als vierde punt blijft het hogere schoolgeld in Nederland een rol spelen.

Twee jaar geleden stelde ik een gelijkaardige vraag over deze problematiek aan uw voorgangster. Ik kom straks terug op de uitweg die er toen bestond en de huidige stand van zaken. Ook de Franse Gemeenschap wordt met deze problematiek geconfronteerd, zij het vanuit Franse hoek. Dat betekent voor ons en voor de Franse Gemeenschap een niet onaanzienlijk prijskaartje wanneer de verhoudingen onevenwichtig zijn. Enkele weken geleden betoogde het Franstalige hoger onderwijs tegen een voorstel van hervorming dat minister Simonet wil invoeren met een decreet voor 'non-résidents', met name vooral voor Fransen die de grens oversteken om hier hoger onderwijs te volgen. Hoe dat decreet zich verhoudt tot de EU-regelgeving, is onduidelijk. Er is trouwens heel wat protest tegen een beperking van de mogelijke instroom.

We zouden kunnen nagaan wat het effect is voor de opleidingen waarvoor men in Nederland een numerus fixus heeft ingevoerd, met name geneeskunde, tandheelkunde en diergeneeskunde. We zien dat hiervoor een permanent stijgend aantal Nederlanders de grens oversteekt. De absolute aantallen dalen, maar zeker voor geneeskunde en tandheelkunde moeten we, gelet op het inschrijvingsexamen, de verhoudingen in acht nemen. Vooral voor diergeneeskunde stijgt het aantal nog steeds en schreven zich 342 Nederlandse studenten in aan de twee faculteiten. De vraag rijst of de huidige acties voor diergeneeskunde hierbij een rol spelen.

De wederzijdse grensoverschrijdende onderwijsparticipatie met Nederland wordt opgevolgd met de zogenaamde GENT-akkoorden. We zijn ondertussen aan het zesde akkoord. Voor het hoger onderwijs spreekt men over een evenwicht, maar voor de andere onderwijsniveaus is de verhouding zeer onevenwichtig en gaat het over 1 Vlaming tegenover 19 Nederlanders. Het gaat dan niet over onderwijs voor sociale promotie, waarvoor – zeker in de grensstreek – een heel hoog aantal Nederlanders is ingeschreven.

Een bilateraal verdrag met Nederland kan het probleem niet oplossen, want het is juridisch onmogelijk. Het is belangrijk wat de EU-uitspraak zal zijn over de plannen van de Franse Gemeenschap. Ik bepleit niet dat we de instroom in sterke mate beperken. We kunnen niet, in het kader van Bologna, pleiten voor meer mobiliteit, maar ondertussen de deur sluiten.

Omwillen van het financiële aspect wordt op Europees niveau best eens gekeken naar de onevenwichtige mobiliteit. Twee jaar geleden werd het idee van een Europees compensatiefonds geopperd. Vooral de Franse Gemeenschap heeft daar fel op aangedrongen. Wat is de stand van zaken?

Mijnheer de minister, is er voor de opvolging van deze problematiek overleg met Nederland? In de strategienota Nederland van minister Bourgeois staat dat de vorige ontmoeting tussen de directieraad van het Vlaamse departement en de bestuursraad van het Nederlandse ministerie dateert van juni 2001. Was er ondertussen verdere opvolging? Op welke wijze gebeurde dat?

Hebt u zicht op de precieze financiële consequenties van het grote onevenwicht in de grensoverschrijdende mobiliteit? Plant u initiatieven om een antwoord te bieden op deze situatie? Wat is uw mening over een

Europees compensatiefonds? Bent u bereid om dat op de Europese agenda te plaatsen? Als dat niet het geval is, plant u dan andere initiatieven?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de minister, vorige maand heb ik een gelijkaardige schriftelijke vraag ingediend, maar ik heb nog geen antwoord ontvangen. Daarom wil ik me aansluiten bij de vraag van de heer Van Baelen.

Ik wil benadrukken dat we binnen Europa willen stimuleren dat mensen de grens overschrijden om onderwijs te volgen. Als we kijken naar het basisonderwijs en naar bepaalde richtingen of het beleid in verschillende landen vergelijken, kunnen we scheef-trekkingen, met eventueel ook financiële gevolgen, vaststellen.

Het is ideaal dat we zo veel mogelijk uitwisseling hebben, maar zeker voor het basisonderwijs is dat moeilijk, als we vertrekken van de filosofie dat basisonderwijs best zo dicht mogelijk bij huis wordt gevolgd.

In de strategienota Nederland, die in de commissie voor Buitenlands Beleid werd besproken, werd verwezen naar de blijkbaar moeilijke contacten op ambtelijk niveau tussen Vlaanderen en Nederland. Het gaat hier evenwel om een interessant onderwerp voor de dialoog met de buurlanden, zeker met Nederland.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, in de GENT-akkoorden is inderdaad bepaald dat de aanwezigheid van Nederlandse studenten, cursisten en leerlingen in het Vlaamse onderwijs – en uiteraard ook vice versa – nauwlettend wordt gevolgd en periodiek in kaart gebracht. Sinds het schooljaar 1995-1996 zijn hierover eerst jaarlijks, daarna tweejaarlijks, rapporten gemaakt. Deze rapporten zijn het product van samenwerking tussen het Vlaamse departement Onderwijs en het Nederlandse ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Het al dan niet bijeenkomen van de topambtenaren is relevant, in de zin dat zij bij opvallende evoluties in de cijfers eenvoudig met elkaar contact kunnen opnemen om de zaak te bespreken en verder onderzoek te laten uitvoeren. Ik kan u terloops meedelen

dat de topambtenaren elkaar in het najaar van 2005 ontmoet hebben en dat een volgende vergadering gepland is voor eind september van dit jaar.

Momenteel wordt het rapport over het schooljaar 2004-2005 afgerond. Het rapport heeft als titel 'De wederzijdse onderwijsparticipatie', want hierin berekenen beide administraties niet alleen de grensoverschrijdende mobiliteit, maar ook de aanwezigheid in het Vlaamse onderwijs van Nederlandse studenten en leerlingen die in België een verblijfplaats hebben. Mijnheer Van Baelen, de cijfers die in de media zijn verschenen, slaan dan ook op beide categorieën samen, terwijl uw vraag op de feitelijke grensoverschrijdende mobiliteit focust.

Het rapport over het schooljaar 2004-2005 laat mij toe het onevenwicht in de grensoverschrijdende mobiliteit in concrete cijfers uit te drukken. Het aantal Nederlandse studenten en leerlingen dat in Nederland woont en de grens oversteekt om onderwijs in Vlaanderen te volgen, ziet er als volgt uit: 1567 leerlingen in het basisonderwijs, 3056 leerlingen in het secundair onderwijs, 599 studenten in het hogescholenonderwijs, 997 studenten in het universitair onderwijs en 2064 studenten in het deeltijds kunstonderwijs. Samen gaat het om 8283 leerlingen en studenten. Is dat veel? In verhouding is dat niet zo veel. Op een totale populatie van 1.266.272 leerlingen en studenten in Vlaanderen betekent dat 0,7 percent.

Mijnheer Van Baelen, het onevenwicht is, zoals u in uw vraag correct schrijft, niet te situeren op het niveau hoger onderwijs, maar op de andere onderwijsniveaus. Ik geef het aantal Vlaamse leerlingen dat naar Nederland gaat om onderwijs te volgen. Omwille van de vergelijkbaarheid neem ik de cijfers voor het schooljaar 2004-2005. Voor het basisonderwijs gaat het over 102 leerlingen, voor het voortgezet onderwijs over 119 studenten, voor het speciaal onderwijs waren er 23 en voor het volwassenenonderwijs 17 ingeschrevenen. Samen zijn dat 261 leerlingen en studenten. Als we dat vergelijken met het totaal aantal Nederlandse leerlingen in het Vlaamse niet-hoger onderwijs, 6687, is de verhouding ongeveer 1 op 25 en dus zeer onevenwichtig.

Kunnen we nu de kostprijs van deze Nederlandse grensoverschrijdende onderwijsparticipatie precies berekenen? Dat is niet zo simpel. We zouden het aantal Nederlandse leerlingen of cursisten per onderwijsniveau kunnen vermenigvuldigen met de gewogen gemiddelde kostprijs per leerling of cursist,

gebaseerd op de berekeningen die worden gebruikt voor de opmaak van de onderwijsbegroting. Dan krijgen we een bedrag van ongeveer 30 miljoen euro per jaar. We zouden de rekenmachine kunnen hanteren en alles in detail berekenen, maar er zijn echter ook zaken die Nederland zou kunnen becijferen en in de weegschaal leggen. Ik geef een voorbeeld, maar wellicht zijn er nog andere zaken. Kinderen van Vlaamse, Belgische, ouders in het buitenland, de zogenaamde expats, maken gebruik van voorzieningen van de Nederlandse Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland. Deze stichting wordt door het Nederlandse ministerie OCW gesubsidieerd per ingeschreven leerling, ongeacht de Nederlandse of Belgische nationaliteit. Vlaanderen levert hierin geen bijdrage.

Het lijkt mij dan ook niet raadzaam om wederzijdse facturen voor te leggen voor gemaakte kosten. Wat niet belet dat we de onevenwichtige onderwijsmobiliteit op de agenda houden van de Vlaams-Nederlandse samenwerking en waar nuttig ter sprake kunnen brengen.

De Nederlands-Vlaamse onderwijsmobiliteit moeten we situeren in de Europese context. Het vrij verkeer van personen, en meer specifiek de mobiliteit van werknemers en studenten, is een centraal thema van het Europese beleid. Het is hierbij verboden drempels te creëren die het vrije verkeer in een of andere richting kunnen inperken.

Het idee van een Europees compensatiefonds staat niet op de Europese agenda, want de compensatiegedachte past niet in een Europese Unie zonder grenzen. Stelt u zich even voor wat het zou betekenen als voor alle domeinen de kosten en baten van het vrij verkeer in rekening zouden worden gebracht. Ook de Franse Gemeenschap heeft intussen dat idee verlaten.

De meest permeabele grenzen in de Europese Unie vinden we tussen die landen of deelstaten waar dezelfde taal wordt gesproken: Frankrijk-Luxemburg-Franse Gemeenschap, Oostenrijk-Duitsland-Luxemburg en Vlaanderen-Nederland. De Franse Gemeenschap en Oostenrijk zoeken nu naar oplossingen voor die studierichtingen waar grote concentraties van buitenlandse studenten de binnenlandse studenten dreigen te verdringen. Dan gaat het om echte probleemgevallen. Ik heb daar begrip voor en volg de voorstellen die hieruit zullen voortkomen en de uitspraken van het Hof van Justitie hierover.

In Vlaanderen kennen we geen gelijkaardige problemen. Wat het hoger onderwijs betreft, verwacht ik, onder meer door samenwerkingsverbanden zoals de transnationale Universiteit Limburg en het Nederlands-Vlaams Accreditatieorgaan, dat we evolueren naar een Nederlandstalige gemeenschappelijke open hogeronderwijsruimte, waar wederzijdse mobiliteit als het ware in de structuren ingebakken zit en dus eerder als beoogd dan als problematisch beschouwd kan worden.

Wat de andere onderwijsniveaus betreft, zijn er theoretisch drie soorten initiatieven mogelijk in de bilaterale samenwerking Vlaanderen-Nederland, afhankelijk van de doelstelling die wordt nagestreefd. Ten eerste kunnen we het aanbod in Vlaanderen minder aantrekkelijk maken voor de Nederlanders. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door het invoeren of verhogen van het inschrijvingsgeld. In de Europese context zouden, wegens het non-discriminatieprincipe, deze inschrijvingsgelden automatisch ook gelden voor de Vlaamse leerlingen of cursisten. Ten tweede kunnen we de interesse van Vlaanderen voor het Nederlandse onderwijs verhogen. De lage Vlaamse interesse is hoofdzakelijk te wijten aan structurele karakteristieken van het Nederlandse onderwijssysteem, waarop ik als Vlaams minister geen invloed kan uitoefenen. Ten derde kunnen we de Nederlandse kinderen en leerlingen zo veel mogelijk in Nederland houden. Sinds 2000 neemt de Nederlandse overheid initiatieven in die zin, onder meer door de verhoging van het aanbod aan kinderopvang en het opnemen van meer praktijkcomponenten in het beroepsgericht onderwijs. Andere voorstellen, zoals de verlaging van de instapleeftijd voor het kleuteronderwijs, hebben het niet gehaald. Ik geef deze theoretische mogelijkheden, zonder ervoor te pleiten. Ik denk dat we vandaag geen alarmerende situatie kennen. Ook in de scholen wordt dat zo ervaren, denk ik.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mijnheer de minister, ik wil zeker geen paniekvoetbal spelen. Dat de scholen de situatie altijd als niet-problematisch ervaren, klopt niet. Dat hangt af van de concrete scholen waarover we spreken.

Scholen zijn natuurlijk niet altijd vragende partij om het als een probleem te beschouwen. Als een school volledig afhankelijk is van de instroom van Nederlandse kleuters, gaat het over het voortbestaan van de school en de tewerkstelling. Als we kijken naar het

aantal Nederlandse leerlingen dat in Maaseik technisch en beroepsonderwijs volgt, is het logisch dat die school er geen probleem van maakt en de instroom goed probeert op te vangen, maar het gaat wel over meer dan duizend leerlingen.

Mijnheer de minister, ik heb begrepen dat het rapport over het schooljaar 2004-2005 binnenkort klaar zal zijn. We zullen zien of de tendens zich voortzet.

Mijnheer de minister, u wilt afwachten wat het Hof van Justitie doet ten opzichte van de gemeenschappen die vandaag een beperking van de instroom vooropstellen. U bent geen voorstander van een Europees compensatiefonds. U zegt dat dat ingaat tegen de Europese gedachte. Ik ben het daar niet volmondig mee eens.

U hebt volledig gelijk als u stelt dat het vooral gaat om een specifieke problematiek tussen landen met eenzelfde taal. Tussen andere landen is er geen probleem. Er is bijvoorbeeld geen probleem tussen Italië en Spanje, maar wel tussen België en Nederland voor het Nederlandstalig onderwijs en tussen België en Frankrijk voor het Franstalig onderwijs.

De belangrijkste factoren zijn voor mij het basis- en secundair onderwijs, omdat daarvoor een feitelijke grensoverschrijdende problematiek bestaat. Daar speelt de grens wel een belangrijke rol. Ik denk dat het voor een lidstaat geen prioriteit is om leerplichtonderwijs te verstrekken aan onderdanen van een andere lidstaat, zeker niet als het gaat om een verhouding van 1 op 25.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
